

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

MAGISTRSKO DELO

IRENA NOVAK

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**RAČUNOVODENJE PODJETJA V STEČAJU NA PRIMERU
IZBRANEGA PODJETJA**

Ljubljana, avgust 2011

IRENA NOVAK

IZJAVA

Študentka Irena Novak izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Maje Zaman Groff, in da v skladu s 1.odstavkom 21.člena Zakona o avtorskih in sorodnih parvich dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 PRAVNI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA	6
1.1 Pravna ureditev stečajev	6
1.1.1 Predpostavke za začetek stečajnega postopka	7
1.1.2 Predpostavke za vodenje stečajnega postopka.....	9
1.2 Pravne posledice stečajnega postopka.....	9
1.2.1 Prenos pooblastil na upravitelja.....	10
1.2.2 Položaj dolžnika v stečajnem postopku	11
1.2.3 Položaj zaposlenih pri stečajnem dolžniku.....	12
1.2.4 Oblikovanje stečajne mase.....	13
1.2.5 Zapadlost in pobot terjatev.....	14
1.2.6 Zasledovalna pravica	16
1.2.7 Ločitvene in izločitvene pravice	16
1.2.8 Izpodbijanje pravnih dejanj	17
1.3 Pravna opravila v stečajnem postopku	18
1.3.1 Otvoritveno poročilo in redna poročila upravitelja.....	19
1.3.2 Prijava in preizkus terjatev.....	20
1.3.3 Poplačilo upnikov	21
1.3.4 Zaključek stečajnega postopka	22
2 RAČUNOVODSKI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA.....	23
2.1 Računovodenje podjetja v stečaju	23
2.2 Računovodski izkazi na dan pred začetkom stečaja.....	25
2.2.1 Zaključna bilanca stanja stečajnega dolžnika	25
2.2.2 Obračun davka od dohodkov pravnih oseb - davčni obračun.....	26
2.2.3 Končni obračun davka od dohodkov pravnih oseb.....	27
2.3 Bilanca stanja na dan začetka stečaja	27
2.3.1 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v začetni bilanci stanja	27
2.3.2 Merjenje, vrednotenje in izkazovanje sredstev in obveznosti do njihovih virov v začetni bilanci stanja podjetja v stečaju	29
2.4 Računovodski izkazi v času stečajnega postopka.....	31
2.4.1 Izkazi in vodenje poslovnih knjig med stečajem	32
2.4.2 Predlaganje davčnih obračunov med stečajnim postopkom in ob njegovem zaključku	33
2.5 Upniki stečajnega postopka in poplačila njihovih terjatev	34
2.5.1 Upniki v stečajnem postopku.....	34
2.5.1.1 Izločitveni upniki.....	35
2.5.1.2 Ločitveni upniki.....	36
2.5.1.3 Navadni upniki	36
2.5.2 Prodaja dolžnikovega premoženja in razdelitev s prodajo pridobljenih sredstev med upnike.....	36

2.5.3	Razdelitvena masa	37
2.5.4	Stroški stečajnega postopka.....	38
2.6	Zaključek stečajnega postopka.....	38
2.6.1	Zaključna bilanca stanja podjetja v stečaju	39
2.6.2	Računovodski izkazi po zaključku stečaja	39
2.7	Hramba računovodskih izkazov, knjigovodskih listin in druge dokumentacije	39
3	PRAVNI IN RAČUNOVODSKI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA	
	IZBRANEGA PODJETJA.....	40
3.1	Predstavitev podjetja v stečajnem postopku in začetek njegove insolventnosti	40
3.2	Predlagatelj uvedbe stečajnega postopka	41
3.3	Sklep o začetku stečajnega postopka in imenovanje upravitelja.....	42
3.4	Aktivnosti stečajnega postopka iz pravnega vidika	43
3.4.1	Preizkus terjatev in priprava osnovnega seznama preizkušenih terjatev.....	44
3.4.2	Pregled ločitvenih in izločitvenih zahtevkov ter pregled prednostih terjatev	46
3.4.3	Prodaja premoženja stečajnega dolžnika	46
3.4.4	Izpodbijanje pravnih dejanj in prerekanje terjatev	48
3.4.5	Priprava rednih poročil za posamezna trimesečja v skladu z 99. in 295. člen ZFPPIPP	49
3.4.6	Priprava končnega seznama preizkušenih terjatev	49
3.4.7	Priprava predloga načrta prve prednostne in splošne razdelitvene mase	49
3.4.8	Priprava končnega poročila o stečajnem postopku.....	52
3.5	Aktivnosti stečajnega postopka z računovodskega vidika	53
3.5.1	Pregled pravočasno prijavljenih terjatev v stečajni postopek iz strani upnikov...	53
3.5.2	Izterjava zapadlih terjatev.....	53
3.5.3	Priprava otvoritvene bilance stanja na dan začetka stečajnega postopka ter priprava finančnega poročila	53
3.5.4	Priprava finančnih poročil za posamezna trimesečja kot priloga k rednim poročilom upravitelja.....	54
3.5.5	Priprava zaključne bilance stanja podjetja v stečaju	54
3.5.6	Priprava zaključnega poročila	55
	SKLEP.....	55
	LITERATURA IN VIRI.....	58
	PRILOGE	

KAZALO TABEL

Tabela 1: Višina odpravnine glede na doseženo delovno dobo pri delodajalcu.....	12
Tabela 2: Zaključna stečajna bilanca.....	39
Tabela 3: Seznam prijavljenih terjatev podjetja X, d.o.o. – v stečaju	45

UVOD

Razmere v slovenskem gospodarstvu kažejo, da se je veliko podjetij srečalo s finančnimi težavami in plačilno nedisciplino. Nastanek krize je v tržnem gospodarstvu pogost pojav, zato je nujno, da management podjetja pravočasno sprejme pravilne ukrepe in tako spozna vse posebnosti celotnega kriznega procesa in ravnanje podjetja, ki zaide v krizo.

Podjetja, ki imajo težave s plačilno sposobnostjo, so insolventna oziroma prezadolžena. Insolventnost pomeni trenutno nezmožnost plačila – dolžnik ima v tem primeru dovolj premoženja za poplačilo dolgov, medtem ko prezadolženost pomeni, da so dolgovi podjetja večji od celotnega premoženja podjetja (Puharič, 2001, str. 120).

Različni interesi družbe in vsakega posameznika v njej in različna razmišljanja managementa v podjetjih ter veliko političnih sprememb je privedlo do gospodarskega pretresa, kar se posledično vidi v velikih težavah slovenskega gospodarstva. Prva in najbolj vidna posledica vseh teh sprememb v družbenoekonomskem sistemu so stečajni.

Predstavitev obravnavane problematike. Temeljni cilj podjetja v tržnem gospodarstvu je njegova dolgoročna rast ob doseganju največje tržne vrednosti lastniškega kapitala. Temeljni pogoj, da to doseže, pa je dolgoročna plačilna sposobnost podjetja, kar pomeni, da mora zagotavljati plačilno sposobnost za celotno obdobje svojega poslovanja. Spremenljivi pogoji poslovanja lahko pripeljejo gospodarski subjekt, ki ni sposoben pravočasno in pravilno reagirati, v finančne težave. S tem ogrozi lastnike ter zaposlene in tudi plačilno sposobnost poslovnih partnerjev. Posledice prenehanja poslovanja podjetja pa poleg upnikov občuti tudi družba, saj se zmanjša proizvodnja v državi, zniža se bruto domači proizvod, povisajo se stroški zaradi financiranja brezposelnosti, izpad je tudi v davkih, ki so glavni vir javnih financ, ker jih država potrebuje za financiranje javnih potreb in za svoje delovanje.

Pravočasna ugotovitev krize in hitro odpravljanje le-te lahko podjetje reši pred prisilno poravnavo, stečajem in likvidacijo. Takojšnje analiziranje in ukrepanje ob znakih krize povečuje možnosti za ohranitev dejavnosti vsaj v določenih zdravih delih in preprečuje neenakomerno poplačilo upnikov ter povzročitev večje škode delavcem.

Postopki pri insolventnosti so celota z zakoni podprtega ravnanja in obnašanja gospodarskih subjektov, ki so prišli v stanje plačilne nesposobnosti s ciljem, da se dolgoročno zaščitijo interesi vseh udeležencev v menjalnem ciklu. V Sloveniji je uveden strogo formalen sodni postopek, ki ga ureja Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (v nadaljevanju ZFPPIPP).

Temeljni predpis v Sloveniji za področje stečajnega prava ureja naslednja tri področja (ZFPPIPP, 1. člen):

- finančno poslovanje pravnih oseb;
- postopke zaradi insolventnosti nad pravnimi in fizičnimi osebami ter
- postopke prisilnega prenehanja pravnih oseb.

Poslovodstvo podjetja s plačilnimi težavami lahko kot rešitev iz nastale situacije namesto postopka prisilne poravnave poda predlog za začetek stečajnega postopka. Ivanjko (1993, str. 241) pravi, da sta temeljni vprašanji, ki sta ključni pri izbiri najprimernejše metode, ali se sanacija podjetja v krizi splača in kakšna je možnost za uspešnost izbrane metode sanacije podjetja.

Računovodenje v stečajnem postopku prevzame upravitelj, tako da dotedanja računovodska služba pri nadaljnjem računovodenju ne sodeluje več aktivno. Podjetje mora na dan pred začetkom postopka stečaja skladno s splošnimi računovodskimi standardi sestaviti računovodske izkaze. Pri sestavljanju začetne bilance stanja na dan začetka postopka stečaja se uporablja slovenski računovodski standard 37 (v nadaljevanju SRS 37), ki obravnava računovodske rešitve v podjetjih v stečaju ali likvidaciji. Podjetje je dolžno sestaviti začetno bilanco najpozneje v štirih mesecih od začetka postopka, kjer se pojasnijo tudi najpomembnejše razlike med bilancama (SRS 37, 2007, str. 279).

Po Zakonu o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 33/2011) (v nadaljevanju ZGD) mora dolžnik sestaviti zaključne računovodske izkaze (bilanco stanja in izkaz poslovnega izida) po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka, torej na dan pred objavo sklepa o začetku postopka na spletnih straneh Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES). Obveznost upravitelja je sestaviti davčni obračun na dan pred začetkom stečajnega postopka in tako ostane v zvezi z računovodskimi izkazi samo njegova obveznost priprave otvoritvene bilance. Menim, da pri otvoritveni bilanci upravitelj pozna vse vhodne podatke (prijavljene terjatve in ocenjena vrednost premoženja), zato lahko sestavi verodostojno otvoritveno bilanco ter pripravi davčni obračun. Glede na to, da upravitelj na začetku vodenja stečajnega postopka ne pozna poslovanja dolžnika pred začetkom niti ni seznanjen z njegovimi uporabljenimi metodami računovodskega evidentiranja, je vedno vprašljivo, ali so podatki, vneseni v davčni obračun, pravilni.

Iz navedenega razloga se lahko pojavi težava v računovodski službi, s katero sodeluje upravitelj, saj se večkrat pojavi problem neurejene in velikokrat pomanjkljive računovodske in administrativne dokumentacije. Težava nastopi, ko računovodska služba ugotovi, da vse potrebne dokumentacije ne more pridobiti, ker je ta lahko izgubljena, ali celo to, da davčnih obračunov prejšnje poslovodstvo družbe ni redno oddajalo elektronsko, temveč so ga oddali fizično po pošti, kar pa lahko privede do tega, da se izgubi sledljivost dokumentacije. Ker pa se davčni obračuni navezujejo na predhodna obdobja poročanja, je potrebno zaprositi pristojni davčni organ, da nam iz svoje evidence posreduje vse potrebne podatke, tako da si lahko računovodska služba uredi vse potrebno za nadaljnja poročanja.

Čas za pridobitev potrebne dokumentacije za preučitev in nadaljnjo obravnavo pa je relativno kratek, saj je naloga upravitelja, da v štirih mesecih po začetku stečajnega postopka sestavi začetno bilanco stanja z upoštevanjem pravil vrednotenja in merjenja računovodskih postavk, ki jih predpisuje SRS 37.

V času stečajnega postopka morajo biti v skladu s kolektivno in individualnimi pogodbami obračunane plače zaposlenih. Vendar je kljub temu to zelo redko, saj po večini primerov podjetja, ki zaidejo v finančne težave in postanejo nelikvidna, plač ne samo da jih ne zmorejo več izplačati, ampak jih tudi ne obračunajo več, kar pa predstavlja dodaten problem računovodski službi, ki vodi računovodstvo stečajnega dolžnika. Zaposleni imajo namreč v stečajnem postopku položaj upnikov, zato morajo imeti natančne podatke o obračunanih in neizplačanih plačah, ki so njihove terjatve in so v nadaljevanju podlaga za prijavo terjatev v stečajno maso v času treh mesecev od objave stečajnega postopka nad dolžnikom.

SRS 37.4 do 37.22 določajo podrobna pravila vrednotenja, merjenja in izkazovanja sredstev in obveznosti do njihovih virov v otvoritveni bilanci stanja. V primeru večjih družb, ki so v stečajnem postopku, je naloga upravitelja tudi ta, da mora vzpostaviti stik z ocenjevalcem vrednosti opreme in nepremičnin, kar pa povzroča dodaten strošek v stečajnem postopku, vendar ocena pooblaščenega ocenjevalca upravitelju ponazori točno vrednost ocenjevanega premoženja. Kadar gre za nadaljnjo prodajo premoženja stečajnega dolžnika tretji osebi, je ocena vrednosti opreme in nepremičnin ključnega pomena.

V dolgotrajnih stečajnih postopkih se lahko pojavi tudi problem zaradi inflacijskih razmer, saj se lahko zgodi, da se premoženje proda po vrednostih, bistveno večjih od ocen na začetku stečajnega postopka. Poslovni izid, v katerega so vključeni tudi prihodki iz unovčevanja premoženja stečajnega dolžnika, je pozitiven, z njim pa tudi davčna osnova, od katere se obračuna davek od dohodkov pravnih oseb. Če stečajni dolžnik nima neizkoriščene davčne izgube iz preteklih let ali kakšnih odhodkov, ki ob nastanku niso bili davčno priznani, se pa priznajo kasneje, se lahko zgodi, da mora davčni zavezanec plačati precejšen znesek davka od dohodkov, iz katerih bi se morali poplačati upniki, med katerimi pa je pogosto tudi država.

Stečajni postopek se zaključi, ko so končana vsa opravila oziroma ko je opravljena končna razdelitev in upravitelj predloži sodišču končno poročilo o svojem delovanju. Sodišče na podlagi tega poročila in mnenja upniškega odbora izda sklep o končanju stečajnega postopka, ki se objavi na spletnih straneh AJPES.

Stečajni postopek se lahko na hitro zaključi, če se med njim ugotovi, da je stečajna masa neznatne vrednosti ali da ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka. Takšen postopek se opravi na predlog upravitelja in po mnenju upniškega odbora.

Namen in cilj magistrskega dela. Namen magistrskega dela je predstaviti vsebinske značilnosti stečajnega postopka in računovodenje podjetja v stečaju ter proučiti vso problematiko, s katero se sreča tako upravitelj kot tudi družba, ki opravlja funkcijo računovodenja podjetja v stečaju.

V magistrskem delu se bom predvsem osredotočila na stečajni postopek na izbranem slovenskem podjetju, kjer bom predstavila celoten potek stečajnega postopka od izdaje sklepa sodišča o začetku stečaja do zaključka stečaja. Magistrsko delo bo sestavljeno iz dveh delov, in sicer iz teoretičnega dela, v katerem bom predstavila pravni in računovodski vidik stečajnega postopka, ter praktičnega dela, kjer se bom osredotočila na pravne in računovodske aktivnosti stečajnega postopka na primeru izbranega podjetja.

Stečajni postopek zagotavlja, da bodo v največji možni meri zavarovani in poplačani vsi zainteresirani upniki, ki jih je insolventnost dolžnika prizadela. Ta postopek preprečuje, da bi posamezni upniki po načelu močnejšega svoje terjatve pri dolžniku uveljavili uspešneje od šibkejših upnikov. Moj namen je, da poleg omenjenega stečajnega postopka celovito prikažem vse računovodske izkaze, ki jih je potrebno sestaviti za podjetje v stečaju.

V prvem delu magistrskega dela je navedenih precej problemov, ki se navezujejo tako na računovodenje podjetja v stečaju, kot tudi na samo pravno ureditev stečajev. Menim, da večkrat prihaja do večjih nihanj med zakoni, drugimi predpisi in realnostjo, ko se dejansko soočimo s primerom, kjer sledenje zakonom in drugim predpisom preprosto ni dovolj. Pomembna je izmenjava mnenj med ljudmi iste stroke, medsebojna posvetovanja ter izkušnje. Glede na to, kolikšna je rast stečajev v Sloveniji, je za slovensko gospodarstvo zelo zaskrbljujoče tudi to, da je malo takšnih stečajnih podjetij, kjer bi se kljub stečaju poslovanje stečajnega podjetja nadaljevalo.

Menim, da upravitelji ne želijo prevzeti tveganja poslovanja v času stečaja, ker stečaj običajno nastopi takrat, ko so nabavne in prodajne poti že pretrgane. Poguma je vse manj in vse večja je želja po hitrem ukrepanju s ciljem, da bodo upniki kar se da najhitreje in najboljše poplačani.

Cilj magistrskega dela je prikazati, kako poteka vodenje stečajnega postopka, kako voditi računovodske aktivnosti podjetja v stečaju in kako je potrebno pomagati podjetjem ter njihovim lastnikom, ki so v finančnih težavah, in upnikom, da bodo iz dolžnikovega premoženja dobili kar največ povrnjenih sredstev.

Cilj magistrskega dela je tudi ugotoviti, ali lahko samo na teoretični podlagi, zakonodaji in ostalih pravilih poteka računovodenje podjetja v stečaju. Sama predvidevam, da bom s pomočjo praktičnega primera prišla do ugotovitve, da ni tako, da se praksa in dejanske končne rešitve ob zaključku stečaja precej razlikujejo od zakonov in drugih predpisov, a kljub temu želim potrditi to, da le iz najboljše teoretične zasnove, torej dobro zasnovanih

zakonov in predpisov, izhaja in se oblikuje dobra praksa, vsekakor z upoštevanjem logičnega sklepanja in pravih odločitev v pravem trenutku.

K pisanju magistrskega dela me je spodbudilo zanimanje za delo računovodje podjetja v stečaju ter želja po reševanju podjetij iz krize.

Metode raziskovanja. Metode dela, ki jih bom pri izdelavi magistrskega dela uporabila, bodo temeljile predvsem na proučevanju teoretične podlage, uporabi praktičnih in teoretičnih spoznaj ter spoznavanju posebnosti, povezanih z obravnavano snovjo.

Metodologija dela bo temeljila na strokovni literaturi domačih in tujih avtorjev, virov, prispevkov in člankov z najnovejšimi teoretičnimi spoznanji z obravnavanega področja, veljavno zakonodajo ter razpoložljivo dokumentacijo stečajnega dolžnika oziroma obravnavanega izbranega podjetja.

Metode dela, ki jih bom uporabila pri izdelavi magistrskega dela, temeljijo na metodah znanstvenega raziskovanja. Magistrsko delo bo sestavljeno iz dveh delov. Prvi del bo temeljil na strokovni, teoretični podlagi, pridobljeni iz znanstvene in strokovne literature tako domačih kot tudi tujih avtorjev, v drugem delu magistrske naloge pa bo predstavljen praktičen primer stečajnega postopka na primeru izbranega podjetja.

Pri izdelavi magistrskega dela bom uporabila naslednje metode:

- metodo deskripcije,
- metodo kompilacije in
- deduktivno metodo.

Metodo deskripcije bom uporabila, kadar bom opisovala in opazovala dejstva, procese in pojave v ekonomiji, metodo kompilacije bom uporabila, kadar bom povzemala opazovanja, spoznanja, stališča, sklepe in rezultate drugih avtorjev, deduktivno metodo pa bom uporabila ob proučevanju praktičnega primera na podlagi izbranega podjetja v stečajnem postopku.

Uporaba metode deskripcije in metode kompilacije bo najbolj razvidna v prvem – teoretičnem delu magistrskega dela, medtem ko bom v drugem delu magistrskega dela uporabila deduktivno metodo, kjer bom iz splošnih stališč, torej iz teoretičnega dela, izvedla posamezne sklepe na podlagi ugotovitev ob proučevanju stečajnega postopka na primeru izbranega podjetja.

Podatke za izdelavo magistrskega dela sem zbrala pretežno na sekundarni način. Sekundarni podatki obsegajo strokovno literaturo in vire domačih in tujih avtorjev. Pri

izdelavi magistrskega dela bom uporabila tudi teoretična znanja, pridobljena v okviru dodiplomskega in podiplomskega študija.

Struktura dela. Magistrsko delo je sestavljeno iz treh glavnih poglavij, tematika pa bo dodatno razdelana v podpoglavjih. V prvem poglavju magistrskega dela bom predstavila pravni vidik stečajnega postopka. Drugo poglavje magistrskega dela bom namenila predstavitvi računovodskega vidika stečajnega postopka, v okviru katerega bom opredelila računovodenje podjetja v stečaju, bilanco stanja na dan začetka stečaja, računovodske izkaze v času stečaja, računovodsko pravna dejanja med stečajnim postopkom. V zadnjem poglavju magistrskega dela bom predstavila pravni in računovodski vidik stečajnega postopka izbranega podjetja, in sicer glede na ustrezna podpoglavja, v katerih bodo predstavljeni vsi postopki, tako pravni kot računovodski, na primeru izbranega podjetja v stečaju v povezavi s predhodnimi teoretičnimi navedbami iz prvega in drugega poglavja. Magistrsko delo bom zaključila s sklepnimi ugotovitvami.

1 PRAVNI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA

Stečaj je sodni postopek, ki ga uvede sodišče nad dolžnikom, ker je insolventen, kar pomeni, da dolžnik ni več sposoben tekoče poravnati svojih obveznosti ali da je prezadolžen oziroma da višina njegovih obveznosti presega vrednost njegovih sredstev.

Ravno zaradi tega je stečaj po vsebini poseben tip postopka, ki se vodi zaradi uresničitve interesa upnikov, da dosežejo poplačilo svojih terjatev, katerih dolžnik zaradi insolventnosti in prezadolženosti ni bil sposoben poravnati.

Zastavlja se le vprašanje, ali bodo v praksi upniki po zaključku stečaja zadovoljni s poplačilom, kajti posebej težko je določiti, kolikšen odstotek poplačila bo zadovoljil upnika, ki je vlagal v poslovanje. Še posebej so pri postopku stečaja izpostavljene banke in druge leasing družbe, ki jim je glavni del poslovanja kreditiranje podjetij in ki živijo v ekonomsko zdravem okolju.

1.1 Pravna ureditev stečajev

V skladu z ZFPPIPP lahko predlaga stečaj sam dolžnik, njegov osebno odgovoren dolžnik, upnik ali Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije, kadar ugotovijo, da je zaradi insolventnosti nadaljevanje dolžnikovega poslovanja v nespremenjenem obsegu škodljivo, ker se z njim zmanjšuje dolžnikovo premoženje ter s tem tudi možnosti za poplačilo upnikov in za poplačilo družbenikov iz ostanka stečajne mase.

Če dolžnik ne dokaže drugače, se šteje, da je insolventen, če za več kot dva meseca zamuja z izpolnitvijo ene ali več obveznosti v skupnem znesku, ki presega 20 odstotkov zneska vseh obveznosti, izkazanih v letnem poročilu za zadnje poslovno leto pred zapadlostjo

obveznosti v plačilo ali če je vrednost njegovega premoženja manjša od vsote obveznosti, pa tudi, če je prenesena in sprotna izguba, ki je ni mogoče pokriti iz prenesenega dobička ali rezerv, že doseгла polovico osnovnega kapitala.

ZFPPIPP pri svojem delovanju upošteva temeljna načela postopkov zaradi insolventnosti. Načela so razdeljena na več delov, in sicer glede na to, v kakšnih primerih veljajo (Predlog zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju 2007, str. 3):

1. Splošna temeljna načela, ki veljajo za vse postopke zaradi insolventnosti:

- načelo enakega obravnavanja upnikov;
- načelo zagotavljanja najboljših pogojev za plačilo upnikov in
- načelo hitrosti postopka.

2. Dodatni posebni temeljni načeli, ki veljata v stečajnem postopku:

- načelo koncentracije, kjer morajo upniki svoje zahteve za plačilo terjatev, nastalih do začetka stečajnega postopka, uveljavljati v stečajnem postopku in v skladu s predpisanimi pravili, sicer izgubijo pravico do plačila iz stečajne mase, ter
- načelo omejevanja tveganj, ki dolžniku prepoveduje prevzemanje poslovnih tveganj, ki niso nujna za uresničitev interesa upnikov za plačilo njihovih terjatev iz stečajne mase.

Namen stečajnega postopka je unovčenje vsega premoženja stečajnega dolžnika in plačilo terjatev upnikov, hkrati pa tudi dokončno prenehanje dolžnikovih pravnih razmerij oziroma dolžnika samega.

1.1.1 Predpostavke za začetek stečajnega postopka

O začetku stečajnega postopka odloči sodišče s sklepom na predlog enega izmed upravičenih predlagateljev. Predlagatelj mora ob vložitvi predloga založiti tudi predujem za kritje začetnih stroškov stečaja.

Upravičeni predlagatelji so (ZFPPIPP, 231. člen):

- dolžnik;
- osebno odgovorni družbenik dolžnika;
- upnik, ki verjetno izkaže svojo terjatev do dolžnika, in dejstvo, da dolžnik zamuja s plačilom več kot 2 meseca, ter
- Javni jamstveni in preživninski sklad Republike Slovenije.

O začetku stečajnega postopka odloči sodišče na predlog upravičenega predlagatelja. Predlog mora poleg podatkov o dolžniku, formalnega zahtevka za začetek stečajnega postopka ter dokazila o plačilu takse in predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka (to so stroški objav na spletnih straneh AJPES v zvezi s postopkom, stroški upravitelja, zlasti v zvezi z izdelavo otvoritvenega poročila in drugi morebitni stroški, če se stečajni postopek konča brez razdelitve) praviloma vsebovati tudi dokaze, da je dolžnik postal insolventen.

Dokazi o insolventnosti niso potrebni, če je predlagatelj sam dolžnik. Če je predlagatelj upnik, pa mora opisati dejstva in okoliščine, ki potrjujejo verjetnost njegove terjatve, oziroma priložiti listine, iz katerih sta razvidna obstoj njegove terjatve in več kot dvomesečna zamuda z njenim plačilom.

Po utemeljenem razlogu za uvedbo stečajnega postopka sodnik razpiše narok za obravnavo. Najpozneje v treh delovnih dneh po naroku mora sodišče izdati sklep o začetku stečajnega postopka ali zavrniti stečajni postopek. Sklep je izdan brez naroka, če je predlagatelj stečaja dolžnik ali če je predlagatelj upnik, pa se dolžnik s predlogom upnika strinja oziroma nanj ne odgovori v predpisanem roku (ZFPPIPP, 249. člen).

Sodišče izda sklep o začetku stečajnega postopka brez naroka in izvajanja dokazov v naslednjih primerih (ZFPPIPP, 239. člen):

- če je stečajni postopek predlagal dolžnik;
- če je dolžnik z upnikovim predlogom za začetek stečajnega postopka soglašal;
- če upnik med postopkom prisilne poravnave predlaga začetek stečajnega postopka, ker dolžnik v predpisanem roku ni predložil poročila o izvajanju ukrepov finančnega prestrukturiranja;
- če dolžnik zahteva odložitev odločanja o upnikovem predlogu za začetek stečajnega postopka, ker bo z izvedbo finančnega prestrukturiranja odpravil svojo insolventnost, vendar zahtevi ne priloži predpisanih listin (poročila o ukrepih finančnega prestrukturiranja oziroma dokaza o objavi sklica skupščine, ki bo odločala o povečanju osnovnega kapitala z denarnimi vložki) ter
- če sodišče odloži odločanje o upnikovem predlogu za začetek stečajnega postopka za dva meseca, dolžnik pa v tem času ne opraviči odložitve odločanja bodisi s predlogom za prisilno poravnavo bodisi s predložitvijo dokaza, da je uspešno izvedel povečanje osnovnega kapitala z novimi denarnimi vložki in ni več insolventen.

Stečajni postopek se začne s sprejetjem sklepa in z njegovo hkratno objavo na spletnih straneh AJPES. Sodišče upnike obvesti o začetku stečajnega postopka z oklicem, ki se hkrati s sklepom objavi na spletnih straneh AJPES. Osnovni namen oklica je obvestiti upnike o začetku stečajnega postopka in jih pozvati, naj v treh mesecih po objavi oklica prijavi svojo terjatve ter ločitvene in izločitvene pravice.

Začetek stečajnega postopka mora biti razviden tudi iz dolžnikovega imena, zato se dolžnikovi firmi doda oznaka »v stečaju« in se vpiše v sodni register.

1.1.2 Predpostavke za vodenje stečajnega postopka

Predpostavke za vodenje stečajnega postopka morajo biti podane, da se opravijo vse potrebne aktivnosti v zvezi s stečajnim postopkom. Za vodenje stečajnega postopka je potreben pravni interes upnikov, obstoj ustrezno velike stečajne mase ter konkurenca vsaj dveh upnikov.

Pravni interes upnikov. Stečajni postopek je po svoji vsebini poseben tip postopka, ki se vodi zaradi uresničitve interesov upnikov, da s posebnim postopkom dosežejo poplačilo svojih terjatev. Pri vodenju stečajnega postopka pristojno sodišče zagotavlja sodno varstvo vsakemu upniku pri uresničevanju pravice do poplačila terjatev v enakem deležu in sočasno z ostalimi upniki. Pri upnikih, ki takšno sodno varstvo zahtevajo, mora biti podan pravi interes, da svoje pravice uveljavijo v stečajnem postopku (Prelič, 2006, str. 44).

Obstoj ustrezno velike stečajne mase. Stečajni postopek se ne izvede, če sodišče ugotovi, da dolžnikovo premoženje, ki je predmet stečajne mase, ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka ali pa je to premoženje neznatne vrednosti. Sodišče v takem primeru izda sklep o začetku stečajnega postopka in ga takoj zaključi.

Stečajni postopek se ne izvede, če ni pričakovati poplačila upnikov vsaj v zmanjšanem obsegu, saj bi bilo namreč nesmiselno izpeljati postopek, pri katerem bi bilo za stroške postopka porabljeno vse premoženje stečajnega dolžnika. Stečajni postopek je namenjen upnikom, da svoje terjatve dobijo poplačane v sorazmernem delu iz stečajne mase. Če dolžnik ne razpolaga z dovolj veliko stečajno maso, ki ne zadošča niti za kritje stroškov postopka, se stečajni postopek v procesnem smislu ne izvede (ZFPPIPP, 237. člen).

1.2 Pravne posledice stečajnega postopka

Z dnem, ko je objavljen stečajni postopek, nastopijo pravne posledice začetka stečajnega postopka, med katerimi so (ZFPPIPP, pododdelek 5.3.1):

- oblikuje se stečajna masa. V stečajno maso gre vse premoženje ob začetku postopka, premoženje, pridobljeno do zaključka postopka, premoženje osebno odgovornega družbenika (v primeru stečaja nad osebno družbo);
- prenehajo pooblastila posloводства, zastopnikov, prokuristov ter drugih pooblaščenecv in se prenesejo na stečajnega upravitelja;
- prenehajo delovna razmerja dolžnikovih delavcev;

- prenehajo pravice do takrat pooblaščenih oseb v zvezi z opravljanjem denarnih transakcij;
- pri nazivu firme se dodata besedi »v stečaju«;
- prenehajo veljati ponudbe, ki jih je dolžnik dal pred začetkom postopka, razen če so bile sprejete (potrjene s strani naslovnika) pred začetkom stečaja;
- dolžnik lahko odpove najemne in zakupne pogodbe z enomesečnim odpovednim rokom;
- ugasnitev dolžnikovih računov in prenehanje pravic tistih, ki so bili pooblaščeni za razpolaganje z dolžnikovim premoženjem.

1.2.1 Prenos pooblastil na upravitelja

Z dnem začetka stečajnega postopka prenehajo pooblastila upravi oziroma poslovodstvu, zastopniku po zakonu, prokuristu ter drugim pooblašcencem. Vsa upravičenja in pooblastila z dnem začetka stečajnega postopka preidejo na upravitelja. Delavci, ki imajo kakršnakoli pooblastila (skupščina, nadzorni svet, uprava in drugi organi), izgubijo z dnem začetka stečajnega postopka vse pravice. Kadar se izvede stečajni postopek nad podjetnikom – posameznikom, preidejo na stečajnega upravitelja le tista pooblastila, ki se nanašajo na poslovna razmerja (Ivanjko & Kocbek, 2003, str. 1061).

Upravitelj mora najprej opraviti naslednje naloge (Hieng, 2008, str. 39):

- ažurirati knjigovodsko evidenco do dneva začetka stečajnega postopka;
- sestaviti načrt stečajnega postopka;
- sestaviti popisno komisijo in začetno stečajno bilanco;
- skrbeti za izterjavo dolžnikovih terjatev in unovčiti dolžnikove stvari, ki spadajo v stečajno maso ter
- sestaviti osnutek glavne razdelitve stečajne mase in osnutek zaključne stečajne bilance.

Ugasnitev računov je posledica zakonske določbe, tako da mora upravitelj z dnem začetka stečajnega postopka pisno obvestiti vse organizacije za plačilni promet, ki opravljajo za dolžnika posle plačilnega prometa oziroma pri katerih je imel dolžnik odprt transakcijski račun, da se je začel stečajni postopek. Le-te pa so dolžne najprej blokirati obstoječi transakcijski račun in s tem ustaviti vsa plačila z dolžnikovih računov takoj po sprejetju obvestila stečajnega upravitelja. Na pisno zahtevo upravitelja se pri organizaciji, ki za dolžnika opravlja posle plačilnega prometa, odpre nov račun (lahko so odprte tudi pri drugi organizaciji za plačilni promet), preko katerega bo potekalo poslovanje dolžnika v času stečajnega postopka.

1.2.2 Položaj dolžnika v stečajnem postopku

Stečajni postopek se vodi zaradi uresničitve interesa upnikov, da dosežejo plačilo svojih terjatev. Splošno pravilo o poslovanju v stečajnem postopku pravi, da je po začetku stečajnega postopka dovoljeno sklepati samo tiste pogodbe ali opravljati druge posle ali dejanja, ki so potrebna za upravljanje in unovčenje stečajne mase. Stečajni dolžnik pa lahko po posebnih pravilih po začetku stečajnega postopka konča nujne posle ali nadaljuje s poslovanjem (največ eno leto), če mu to dovoli sodišče. Stečajni postopek naj bi se praviloma končal hitro, saj bi s tem najbolje zavarovali upnike in lastnike. S tem pa bi preprečili nadaljnje zmanjševanje stečajne mase in zmanjšali tveganje, da upniki ne bodo poplačani. Interes lastnikov je, da se proizvodnja nadaljuje in dokonča, vse izdelke pa proda. Tako se stečajna masa lahko celo poveča, namesto da bi se zaradi hitre odprodaje dolžnikovega premoženja zmanjšala. Zato lahko v primerih, ko je proizvodnja mogoča in je v interesu upnikov in lastnikov, sodišče nadaljnjo proizvodnjo dovoli. Sodišče lahko dovoli končanje nujnih poslov le, če je njihovo končanje nujno, da se prepreči zmanjšanje stečajne mase in se zaradi njihovega končanja ne zavleče unovčenje stečajne mase in ne krši načelo omejevanja tveganj.

Med nujne posle po zakonu spadajo posli, ki jih je stečajni dolžnik začel pred izvajanjem stečajnega postopka in jih do začetka stečajnega postopka še ni končal. Upravitelj mora v enem mesecu po začetku stečajnega postopka sodišču dati predlog, da dovoli dokončanje teh poslov. Nadaljevanje poslovanja stečajnega dolžnika pomeni nadaljevanje proizvodnje oziroma opravljanje drugih poslov iz dejavnosti stečajnega dolžnika. Sodišče dovoli nadaljevanje poslovanja, če (ZFPPIPP, 6. odstavek, 317. člen):

- s tem soglašata upniški odbor;
- se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za prodajo premoženja stečajnega dolžnika, ki se uporablja pri tem poslovanju, kot poslovne celote;
- se z nadaljevanjem poslovanja ne krši načelo omejevanja tveganj.

Zaradi nadzora in omejevanja tveganj mora upravitelj dobiti soglasje sodišča za vsak najem posojila ali kredita, poroštvo ali aval, ki ga da, dovolitev ustanovitve ločitvene pravice na premoženju stečajnega dolžnika, drug posel v zvezi z nadaljevanjem poslovanja stečajnega dolžnika, če sodišče tako določi s sklepom, s katerim dovoli nadaljevanje poslovanja stečajnega dolžnika.

Sodišče lahko odloči, da se nadaljnje poslovanje stečajnega dolžnika ustavi, če upravitelj v roku ne da predloga prodaje premoženja stečajnega dolžnika, ki se uporablja pri tem poslovanju, kot poslovne celote. Ustavi ga, če v enem letu od takrat, ko je upravitelj dal predlog, premoženje stečajnega dolžnika, ki se uporablja pri tem poslovanju, kot poslovne celote ni bilo prodano. Ustavi ga tudi, če nastanejo druge okoliščine, zaradi katerih

nadaljnje poslovanje stečajnega dolžnika ne omogoča ugodnejših pogojev za plačilo upnikov ali se s tem krši načelo omejevanja tveganj.

Z nadaljevanjem opravljanja dejavnosti se stečajni postopek ne sme podaljševati, zato mora upravitelj takoj začeti priprave na prodajo premoženja kot poslovne celote. Tukaj ne gre za odprodajo dolžnika kot pravne osebe, pač pa za prodajo celotnega premoženja, ki se uporablja pri upravljanju posameznih poslov iz dejavnosti dolžnika.

1.2.3 Položaj zaposlenih pri stečajnem dolžniku

Stečajni upravitelj lahko s petnajstdnevnim odpovednim rokom odpove delovno razmerje tistim zaposlenim, katerih delo je zaradi uvedbe stečajnega postopka postalo nepotrebno. Po 109. členu Zakona o delovnih razmerjih jim ob odpovedi delovnega razmerja pripadajo odpravnine. V kolikor stečajni dolžnik nadaljuje s proizvodnjo, mora upravitelj mesečno poročati sodišču o poslovanju. Poročilom mora prilagati mesečne bilance stanja in izkaze poslovnega izida (po SRS 37).

Če delodajalec odpove pogodbo o zaposlitvi iz poslovnih razlogov ali iz razloga nesposobnosti, je dolžan delavcu izplačati odpravnino. Osnova za izračun odpravnine je mesečna plača, ki jo je prejel delavec ali ki bi jo prejel delavec, če bi delal v zadnjih treh mesecih pred odpovedjo. Delavcu pripada odpravnina v odvisnosti od delovne dobe pri delodajalcu, kar je razvidno iz Tabele 1.

Tabela 1: Višina odpravnine glede na doseženo delovno dobo pri delodajalcu

Delovna doba pri delodajalcu	Višina odpravnine
več kot eno leto do 5 let	1/5 osnove za vsako leto dela pri delodajalcu
več kot 5 let do 15 let	1/4 osnove za vsako leto dela pri delodajalcu
več kot 15 let	1/3 osnove za vsako leto dela pri delodajalcu

Vir: Zakon o delovnih razmerjih (v nadaljevanju ZDR), Ur. L. RS št. 42/02, 109. člen

V delovno dobo pri delodajalcu se šteje tudi delo pri njegovih pravnih prednikih. Višina odpravnine ne sme presegati desetkratnika osnove za izračun odpravnine. Tako določena odpravnina je v skladu z davčnimi predpisi tudi neobdavčena z vidika dohodnine. Od tako obračunane odpravnine ni potrebno plačati prispevkov za socialno varnost.

Za izračun odpravnine iz poslovnih razlogov ali razloga nesposobnosti se mora v zgoraj navedenem primeru upoštevati bruto plača, saj imamo v Republiki Sloveniji od uvedbe prvega Zakona o dohodnini sistem bruto plač, kjer pa velja načelo, da če ni drugače opredeljeno, ali gre za neto ali za bruto, razumemo, da je plača v bruto znesku. Neto plača je namreč kategorija, ki je zakon več ne omenja, saj je od značilnosti posameznega davčnega zavezanca odvisno to, kolikšno bo neto izplačilo.

S 1. januarjem 2003 je začel veljati Pravilnik o določitvi odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja iz operativnih razlogov. V skladu s 1. točko 2. člena navedenega pravilnika se za odpravnine, ki so delavcem izplačane zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca, štejejo odpravnine iz poslovnih razlogov (ZDR, prva alineja prvega odstavka 88. člena).

Za poslovni razlog se v skladu s prvo alinejo prvega odstavka 88. člena ZDR šteje prenehanje potreb po opravljanju določenega dela, pod pogoji iz pogodbe o zaposlitvi, zaradi ekonomskih, organizacijskih, tehnoloških, strukturnih in podobnih razlogov na strani delodajalca. Za odpoved delovnega razmerja iz navedenega razloga morajo biti izpolnjeni tudi drugi pogoji, ki jih določa ZDR.

1.2.4 Oblikovanje stečajne mase

Stečajna masa se oblikuje z dnem začetka stečajnega postopka, torej z dnem objave sklepa sodišča. V stečajno maso gre vse premoženje, ki ga ima dolžnik na začetku stečajnega postopka (s premoženjem so mišljena vsa njegova sredstva v aktivih), povečuje pa jo vse premoženje, doseženo z unovčevanjem in upravljanjem stečajne mase (upravljanje stečajne mase vključuje oddajo premoženja dolžnika v najem, in sicer je dovoljeno oddati v najem ali zakup za največ šest mesecev in samo pod pogojem, če se s tem ne zavleče njegova prodaja in nalaganje denarnega dobroimetja, premoženje, doseženo z izpodbijanjem pravnih dejanj stečajnega dolžnika, ter premoženje, doseženo z nadaljevanjem poslovanja po začetku stečajnega postopka).

Dolžnikovo denarno dobroimetje je dovoljeno naložiti samo v dolžniške vrednostne papirje, katerih izdajatelj je Republika Slovenija ali druga država članica Evropske unije oziroma banka s sedežem v Republiki Sloveniji ali kreditna institucija s sedežem v drugi državi članici Evropske unije, pa tudi v denarne depozite pri banki s sedežem v Republiki Sloveniji ali kreditni instituciji s sedežem v drugi državi članici Evropske unije (Hieng, 2008, str. 29).

Na začetku stečajnega postopka se stečajna masa lahko oceni le na podlagi trenutnih knjigovodskih podatkov, natančneje pa se ugotovi med postopkom po popisu dolžnikovega premoženja in njegovem ovrednotenju ter na tej podlagi sestavljenih računovodskih izkazov, ki jih mora dolžnik oziroma stečajni upravitelj pripraviti po stanju na dan začetka stečajnega postopka.

V stečajnem postopku se oblikuje več stečajnih mas, ki so namenjene poplačilu različnih upnikov. Splošna stečajna masa je vse dolžnikovo premoženje, razen tistega, ki spada v posebne stečajne mase. Posebnih stečajnih mas je toliko, kolikor je različnih vrst ali delov premoženja, ki so predmet ločitvenih pravic. V posebne stečajne mase spada tudi denarno

dobroimetje, doseženo z unovčenjem premoženja, ki je predmet posamezne ločitvene pravice.

Unovčeni del stečajne mase je namenjen poplačilu upnikov in se vključi v razdelitveno maso. V splošno razdelitveno maso spada denarno dobroimetje, doseženo z unovčenjem premoženja splošne stečajne mase, zmanjšano za stroške stečajnega postopka, v posebno razdelitveno maso pa denarno dobroimetje, doseženo z unovčenjem premoženja posebne stečajne mase, zmanjšano za stroške v zvezi z njegovim unovčenjem. Morebitni ostanek denarnega dobroimetja po poplačilu upnikov z zavarovanimi terjatvami (ločitvenih upnikov) se pripiše splošni razdelitveni masi.

Stroški stečajnega postopka, ki se pokrivajo iz splošne stečajne mase, so:

- tekoči stroški: med temi stroški so stroški upravitelja, plače in druga nadomestila osebam, ki opravljajo posle za potrebe stečajnega postopka, tudi davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati in plačati hkrati s temi plačili, sprotni stroški v zvezi z uporabo poslovnih prostorov, za zavarovalne premije za zavarovanje premoženja, ki spada v stečajno maso, stroški objav v zvezi s postopkom, pravdni stroški stečajnega dolžnika, stroški računovodskih, administrativnih in drugih storitev za potrebe stečajnega postopka, obveznosti iz naslova davkov in prispevkov, ki nastanejo med potekom stečajnega postopka, in drugi stroški, ki nastajajo mesečno ali v drugih rednih obdobjih med potekom stečajnega postopka;
- občasni stroški: sem spada plačilo terjatev upnikov, ki so nastale od začetka postopka prisilne poravnave do začetka stečajnega postopka, izpolnitev obveznosti na podlagi vzajemno neizpolnjenih dvostranskih pogodb, izpolnitev obveznosti na podlagi pravnih poslov, dokončanih po začetku stečajnega postopka, ali pravnih poslov, sklenjenih zaradi nadaljevanja proizvodnje ali opravljanja drugih poslov, ki jih je dovolilo sodišče, stroški dovoljenega nalaganja denarnega dobroimetja, stroški ocenitve vrednosti premoženja in drugih dejanj v zvezi z izvedbo prodaje, davek na dodano vrednost ali davek na promet nepremičnin v zvezi s prodajo premoženja in drugi stroški stečajnega postopka, ki se pojavijo občasno.

1.2.5 Zapadlost in pobot terjatev

Upniki morajo v stečajnem postopku prijaviti vse svoje terjatve do stečajnega dolžnika, ki so nastale do začetka stečajnega postopka. Terjatev mora prijaviti tudi upnik, ki je odgovoren za obveznost stečajnega dolžnika kot solidarni sodolžnik, porok ali zastavitelj, čeprav njegova regresna terjatev do stečajnega dolžnika še ni nastala.

Upniki morajo prijaviti tudi nekatere terjatve, nastale po začetku stečajnega postopka, na primer tisti, proti katerim so bile vložene tožbe za izpodbijanje pravnih dejanj stečajnih

dolžnikov. Če sodišče tožbenemu zahtevku ugodi, mora upnik v stečajno maso vrniti, kar je prejel, in tako se njegova terjatev, ki je z izpodbitim pravnim dejanjem prenehala, obnovi.

V stečajnem postopku je namreč prijava terjatve nujna, če želi biti upnik udeležen v razdelitveni masi. Če svoje terjatve ne prijavi ali zamudi predpisani rok za njeno prijavo, izgubi pravico do njenega uveljavljanja v stečajnem postopku, zato morajo svoje terjatve prijaviti tudi ločitveni in izločitveni upniki, hkrati pa tudi tisti, zoper katerih terjatev tečejo pravdni postopki. Terjatve upnikov, ki nastajajo po začetku stečajnega postopka, se praviloma obravnavajo kot stroški stečajnega postopka ter se plačujejo sprti in v celoti, kar je tudi razumljivo, saj sicer nihče ne bi več hotel poslovati s stečajnim dolžnikom in ta ne bi mogel dokončati nujnih poslov.

Terjatve, ki se v stečajnem postopku lahko pobotajo, se sicer ne prijavljajo, saj imajo pogodbene stranke pravico do pobota na podlagi samega ZFPPIPP, vendar mora upnik o pobotu obvestiti upravitelja, in sicer zato, da se izogne zapletom in stroškom, do katerih bi lahko prišlo, če upravitelj za pobot ne bi vedel, in tudi zato, da lahko v primeru prerekanja njegove terjatve dokaže, da jo je pravočasno prijavil.

Pomemben del zakonskih določb so pravila pobotanja vzajemnih terjatev upnika in dolžnika. Posebna pozornost je namenjena pobotu, in sicer predvsem zato, ker možnost pobotanja pravzaprav pomeni, da načelo pravičnosti do vseh upnikov ni dosledno izpeljano. Upniki, ki lahko svoje terjatve pobotajo z dolžnikovimi nasprotnimi terjatvami, so vsekakor v ugodnejšem položaju od drugih. Celotna pravila pobotanja, ki jih sicer določa Obligacijski zakon, se v stečajnem postopku ne uporabljajo v celoti. Po Obligacijskem zakoniku morajo biti za pobot izpolnjeni najmanj trije pogoji: vzajemnost, zapadlost v plačilo in istovrstnost.

V stečajnem postopku se lahko pobotajo vzajemne terjatve upnika in dolžnika, nastale do dne začetka stečajnega postopka, tudi če do tega dne še niso zapadle v plačilo, nedenarne terjatve pa se lahko pobotajo z denarnimi. Tu lahko izpostavimo še eno posebnost, in sicer pobotana izjava, ki je po zakoniku o obligacijskih razmerjih sicer obvezna, v stečajnem postopku ni potrebna.

Upnik svojih terjatev do stečajnega dolžnika, ki prenehajo zaradi pobota, ne prijavi v stečajnem postopku, mora pa v treh mesecih po objavi oklica o začetku tega postopka o pobotu obvestiti upravitelja, sicer je stečajnemu dolžniku odgovoren za morebitne stroške in drugo škodo, ki jih je imel dolžnik zaradi upnikove opustitve.

1.2.6 Zasledovalna pravica

Zasledovalna pravica daje prodajalcu pravno možnost, da v primeru, ko kupnina ni v celoti plačana, zahteva vrnitev blaga, ki je bilo pred začetkom stečajnega postopka poslano stečajnemu dolžniku. Zasledovalno pravico je mogoče uveljaviti le, če do začetka postopka blago ni prispelo v namembni kraj oziroma če ga dolžnik ni prevzel do dneva začetka stečajnega postopka.

Zasledovalne pravice ni moč uresničiti, če je stečajni dolžnik že pridobil lastninsko pravico nad kupljenim blagom. V primeru, če je blago prispelo v namembni kraj in ga je dolžnik prevzel v hrambo, lahko prodajalec uveljavi lastninsko pravico nad blagom kot izločitveni upnik, ne more pa prodajalec v tem primeru uveljaviti zasledovalne pravice (Ivanjko & Kocbek, 2003, str. 1068).

1.2.7 Ločitvene in izločitvene pravice

Stečajni dolžnik lahko razpolaga s sredstvi, nad katerimi imajo lahko upniki lastninsko ali zastavno pravico. Tem upnikom ZFPPIPP priznava pravico, da lahko zahtevajo izločitev svojih sredstev iz stečajne mase (izločitvena pravica) ali pa se upnik posebej poplača iz zastavljene stvari (zastavna pravica).

Izločitvena pravica. Izločitveno pravico ima upnik, kateri ima lastninsko pravico na stvari, ki je v stečajni masi dolžnika. Pogoj je, da je lastninska pravica nastala pred začetkom stečajnega postopka. Takšna pravica lahko nastane na podlagi pridržka lastninske pravice pri prodani stvari, če je bilo to dogovorjeno v pogodbi, ali pa takšna pravica nastane na podlagi drugih pravnih poslov, na primer najemna pogodba, leasing pogodba. Lastnik stvari zahteva izločitev stvari iz stečajne mase, saj stvar ne pripada stečajnemu dolžniku. Izločitveni upnik ne sodeluje v stečajnem postopku kot ostali upniki, prav tako se ne poplača iz stečajne mase, ampak samo zahteva, da se njegova lastnina izloči iz stečajne mase. V prijavi izločitveni upniki označijo predmete, ki so predmet izločitvene pravice. Stečajni senat nato odloči o zahtevi ter s sklepom naloži stečajnemu upravitelju, da stvar izroči izločitvenemu upniku. Denarna sredstva ne morejo biti predmet izločitvene pravice.

V primeru, če se je izločitvena stvar prodala, je potrebno ugotoviti, ali se je prodala pred ali med stečajnim postopkom. Če se je izločitvena stvar prodala pred stečajnim postopkom, ima izločitveni upnik pravico uveljaviti odškodninski zahtevek kot stečajni upnik. Če je izločitvena pravica bila prodana med stečajnim postopkom, izločitveni upnik postane upnik stečajne mase v znesku, za katerega se je stečajna masa neupravičeno povečala (Ivanjko & Kocbek, 2003, str. 1077).

Ločitvena pravica. Ločitvena pravica nastane na podlagi pravnega posla ali na podlagi zakona, s katerim se dolžnik (zastavnik) zavezuje upniku (zastavnemu upniku), da mu bo izročil zastavljeno stvar, da bi se poplačal iz njene vrednosti pred drugimi upniki, če mu terjatev ne bi bila poplačana do zapadlosti (Ivanjko & Kocbek, 2001, str. 528–529).

Tipični pravni posel, na podlagi katerega upnik pridobi ločitveno pravico, je zastavna pogodba. Kadar zastavna pravica nastane na podlagi zakona, gre za zakonito zastavno pravico (Prelič, 2006, str. 69).

Namen zastavne pravice je varstvo upnika in stečaj dolžnika je dogodek, pred katerim naj bi se zavaroval zastavni upnik, zato zakon omogoča upniku, ki ima svoje terjatve zavarovane z zastavno pravico, da se poplača mimo postopka, ki velja za druge upnike. Imetnik ločitvene pravice mora prijaviti svojo terjatev, stečajni upravitelj pa mora o vsaki ločitveni pravici odločiti, ali jo priznava ali jo prereka.

Ločitvene pravice ni mogoče uveljaviti, če je pridobljena v zadnjih dveh mesecih pred začetkom stečajnega postopka. Namen takšne ureditve je preprečitev špekulacij, ki bi jih izvedel dolžnik v korist samo določenim upnikom (Ivanjko & Kocbek, 2001, str. 528–529). V primeru, da premoženje, na katerem je pridobljena ločitvena pravica (posebna stečajna masa), ne zadošča za izplačilo celotnih terjatev ločitvenega upnika, ima ta pravico uveljaviti neplačan del terjatve kot stečajni upnik. V primeru, da bi po poplačilu vseh ločitvenih upnikov nastal presežek, se ta izroči v razdelitveno maso za poplačilo drugih upnikov.

1.2.8 Izpodbijanje pravnih dejanj

V primeru, da je dolžnik v letu pred dnevom začetka stečajnega postopka opravil pravno dejanje, ki ima za posledico neenakomerno ali zmanjšano poplačilo upnikov (oškodovanje upnikov ali pa je s takšnim dejanjem posamezni upnik prešel v ugodnejši položaj), lahko v šestih mesecih od dneva objave začetka postopka stečajni upravitelj ali upniki s tožbo izpodbijajo takšno pravno dejanje.

Pravna dejanja, ki imajo za posledico neenakomerno ali zmanjšano poplačilo upnikov, predstavljajo vsa tista dejanja, ki posameznemu upniku omogočajo, da pri poplačilu prejme več, kot pa bi prejel kot stečajni upnik. Med tipična dejanja spadajo dejanja, ki imajo pravno naravo izpolnitve obstoječe obveznosti in tudi nadomestne izpolnitve, cesije, asignacije itd.

Med dejanja, s katerimi eden ali več upnikov pridobijo ugodnejši položaj pri poplačilu, prištevamo vsa tista dejanja, s katerimi upnik pridobi na dolžnikovem premoženju pravico, ki mu omogoča ugodnejše poplačilo njegove terjatve. Od zgoraj navedenih dejanj se ločijo

po tem, da v tem primeru upnik s pravim dejanjem ne prejme izpolnitve svoje obveznosti, ampak se mu s takšnim dejanjem zagotovi zavarovanje te obveznosti. Med tipične primere štejemo zastavne pravice, katerih namen je zavarovanje prej nastale terjatve (Prelič, 2006, str. 66).

Stečajni upravitelj in upniki prav tako lahko izpodbijajo pravna dejanja, ki so bila storjena leto dni pred začetkom stečajnega postopka, če je neka oseba prejela dolžnikovo premoženje brezplačno ali za neznatno plačilo ali pa je dolžnik opustil dejanja, s katerimi je dolžnik izgubil kakšno pravico ali pa je s tem dejanjem zanj nastala kakšna materialna obveznost (Šinkovec & Škerget, 1999, str. 275).

Izpodbijanje takšnih pravnih dejanj je mogoče le, če je upnik vedel ali pa bi moral vedeti za dolžnikovo slabo finančno stanje. Dokazovanje takšnih dejanj je zelo težavno, zato zakon opredeljuje predpostavke, na podlagi katerih se šteje, da je upnik vedel ali pa bi moral vedeti za dolžnikovo slabo ekonomsko – finančno stanje. Takšne okoliščine so na primer: če je upnik prejel poplačilo svoje terjatve, ki še ni dospela, ali pa je upnik prejel izpolnitev v obliki ali na način, ki ni v navadi oziroma če je bilo izpodbojno dejanje storjeno v zadnjih treh mesecih pred vložitvijo predloga za začetek stečajnega postopka (Ivanjko & Kocbek, 2003, str. 1078).

Stečajni upravitelj z dovoljenjem stečajnega senata vloži tožbo za izpodbijanje pravnega posla. V primeru, da je tožbenemu zahtevku ugodeno, je izpodbojno pravno dejanje brez pravnega učinka proti stečajni masi; v tem primeru upnik vrne v stečajno maso vse premoženjske koristi, ki jih je prejel z izpodbijanim dejanjem (Ivanjko & Kocbek, 2003, str. 1078).

1.3 Pravna opravila v stečajnem postopku

Od dneva uvedbe stečajnega postopka in po njem so dolžnikove pravne in poslovne sposobnosti omejene. Po uvedbi stečajnega postopka na predlog upnika, ki dokaže svojo terjatev do dolžnika, izda začasno odredbo za zavarovanje denarnih terjatev vseh upnikov. Z začasno odredbo omeji dolžnikovo pravno in poslovno sposobnost. Z njo lahko omeji pravice dolžnikovih pooblaščenih oseb za opravljanje pravnih poslov, dredi izvajalcu plačilnega prometa, ki vodi dolžnikov denarni račun, da sme dolžnikove naloge za plačilo izvrševati samo na podlagi soglasja sodišča, prepoved odtujitve ali obremenitve dolžnikovih nepremičnin in stvarnih pravic, vknjiženih na teh nepremičninah, ter določi, da je soglasje sodišča predpostavka za veljavnost dolžnikov in pravnih poslov.

Sodišče se za ta ukrep odloči, če presodi, da obstaja nevarnost, da bo od uvedbe do začetka stečajnega postopka dolžnik sprejemal odločitve, ki bodo zmanjšale stečajno maso oziroma možnost poplačila upnikov.

Z dnem začetka stečajnega postopka vsa pravna opravila pridejo na upravitelja, ki ga imenuje sodišče. Upravitelj mora delovati v interesu upnikov in ne sme dopustiti, da bi posamezni upniki dosegli prednostno plačilo ali koristi na škodo drugih, ki so v razmerju do dolžnika v enakem položaju. Pripravljati mora redna in na zahtevo sodišča ali upniškega odbora tudi izredna poročila o poteku postopka. Za svoje delo, ki ga lahko opravlja bodisi kot fizična oseba bodisi v pravnoorganizacijski obliki odvetnika ali podjetnika, ima pravico do nagrade. ZFPPIPP v oddelku 3.6. podrobno predpisuje nadzor nad upravitelji, postopek pridobivanja dovoljenja za opravljanje funkcije upravitelja ter postopek imenovanja in razrešitve upravitelja.

Naloge upravitelja so (Hieng, 2008, str. 25):

- na dan začetka stečajnega postopka sestaviti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida;
- na dan pred začetkom stečajnega postopka sestaviti davčni obračun v skladu z zakonom o davčnem postopku;
- voditi poslovne knjige in sestavljati računovodske izkaze stečajnega dolžnika v skladu s SRS 37;
- v štirih mesecih po začetku stečajnega postopka pripraviti otvoritveno bilanco stanja na dan začetka stečajnega postopka;
- v štirih mesecih po začetku stečajnega postopka pripraviti otvoritveno poročilo, ki vključuje opis stečajne mase, predlog načrta poteka stečajnega postopka (zlasti opis načina in rokov unovčevanja dolžnikovega premoženja) in predlog predračuna sprotnih in občasnih stroškov stečajnega postopka ter
- pripravljati redna poročila o poteku stečajnega postopka za vsako koledarsko trimesečje (sodišču jih mora predlagati v 30 dneh po koncu obdobja, na katero se nanašajo); v njih mora predstaviti zlasti stanje unovčene mase ob začetku in koncu obdobja, velikost prihodkov od upravitelja stečajne mase, velikost stroškov stečajnega postopka, podatke o vrednosti stečajne mase, ki še ni unovčena, in morebitne druge za postopek pomembne podatke.

1.3.1 Otvoritveno poročilo in redna poročila upravitelja

Upravitelj mora v skladu z 294. členom ZFPPIPP pripraviti otvoritveno poročilo, v katerem opiše stanje stečajne mase, predstavi načrt poteka stečajnega postopka ter pripravi predračun stroškov stečajnega postopka.

Upravitelj mora za vsako koledarsko trimesečje pripraviti poročilo o poteku postopka (redno poročilo), ki ga mora predložiti sodišču v 30 dneh po koncu obdobja, na katero se nanaša.

Redno poročilo upravitelja mora za obdobje, na katero se nanaša, vsebovati (ZFPPIPP, 259. člen):

- opis poslov in drugih dejanj, ki jih je upravitelj opravil;
- stanje unovčene stečajne mase ob začetku in koncu obdobja;
- višino prihodkov od upravljanja stečajne mase;
- višino stroškov stečajnega postopka;
- podatke o vrednosti stečajne mase, ki še ni unovčena, in o premoženju, ki jo sestavlja;
- druge podatke, potrebne za presojo: ali upravitelj opravlja dejanja v skladu z načrtom poteka stečajnega postopka in ali so stroški, vključeni v predračun stroškov stečajnega postopka, po vrsti ali obsegu še potrebni ali zadostni za izvedbo dejanj, ki jih je treba opraviti v stečajnem postopku.

1.3.2 Prijava in preizkus terjatev

Upniki lahko prijavijo vse terjatve, nastale do dneva začetka stečajnega postopka, ne glede na njihovo zapadlost v plačilo. Morebitne nedenarne terjatve se z začetkom stečajnega postopka pretvorijo v denarne terjatve po takratni tržni vrednosti. Stečajni upniki tako prijavljajo svoje terjatve zaradi njihovega poplačila iz razdelitvene mase. Prijaviti jih morajo v treh mesecih po objavi oklica o začetku stečajnega postopka. V primeru, da je stečajni postopek nadaljevanje prisilne poravnave in so upniki prijavili terjatve že v postopku prisilne poravnave, jim tega ni potrebno storitvi ponovno.

Upravitelj se mora v enem mesecu po poteku roka za prijavo terjatev izreči, ali jih priznava ali prereka, in sicer tako, da sodišču predloži osnovni seznam preizkušenih terjatev in ta se tudi objavi na spletni strani AJPES. Upnik lahko ugovarja zoper objavljene podatke o svoji terjatvi, prereka pa lahko terjatve drugih upnikov, upravitelj pa mora, če je upnikov ugovor utemeljen, seznam preizkušenih terjatev dopolniti. Sodišče s sklepom o preizkusu terjatev odloči o morebitnih ugovorih zoper dopolnjeni seznam preizkušenih terjatev in odloči, katere terjatve so dokončno priznane ali prerekane.

ZFPPIPP določa, da se prijavi glavnica terjatve, če pa upnik poleg glavnice uveljavlja tudi obresti in morebitne stroške, nastale z uveljavljanjem terjatve v sodnem ali drugem postopku, pa se lahko prijavi še znesek obresti in stroškov. Če upnik uveljavlja obresti do začetka stečajnega postopka, vendar njegov zahtevek ne vsebuje kapitaliziranega zneska obresti, mora pri prijavljenih prednostnih terjativah znesek obresti izračunati upravitelj, medtem ko se pri drugih terjativah šteje, da upnik za obdobje od zapadlosti terjatve v plačilo do začetka stečajnega postopka obresti ne uveljavlja. Slednje velja tudi za stroške; če jih upnik ne prijavi, se šteje, da jih tudi ne uveljavlja.

Upniki torej prijavljajo svoje v plačilo zapadle terjatve v znesku glavnice in obresti (pogodbenih in zamudnih), obračunanih od dneva začetka stečajnega postopka. Terjatve, ki bi zapadle v plačilo po začetku stečajnega postopka in se obrestujejo, se prijavijo v nominalnem znesku glavnice in pogodbenih obresti, ki so se natekle do začetka stečajnega

postopka. Še nezapadle terjatve, ki se ne obrestujejo, se prijavijo v nominalnem znesku, torej brez diskontiranja.

Terjatve, izražene v tujih valutah, se ne glede na valuto, v kateri naj bi bile po pogodbi plačane (tuji ali domači), pretvorijo v terjatve, izražene v evrih, in sicer po tečaju, ki ga objavi Banka Slovenije na dan začetka stečajnega postopka (Hieng, 2008, str. 30).

Od začetka stečajnega postopka tečejo obresti po predpisani meri (to je predpisana mera zamudnih obresti), v primeru, če terjatev zapade v plačilo šele po začetku stečajnega postopka in se po pogodbi do zapadlosti ne obrestuje, začnejo obresti po predpisani meri teči šele od zapadlosti (ZFPPIPP, 2. odstavek, 256. člena).

1.3.3 Poplačilo upnikov

Stečajni postopek se vodi zaradi uresničitve interesov upnikov z namenom, da dosežejo plačilo svojih terjatev hkrati in v enakem deležu kot drugi upniki. V stečajnem postopku se unovči vse premoženje stečajnega dolžnika in se iz denarja, doseženega s prodajo premoženja, poplačajo upniki.

Iz kupnine od prodaje dolžnikovega posebnega premoženja se oblikuje posebna stečajna masa, iz katere se najprej pokrijejo stroški v zvezi z unovčenjem tega premoženja, iz preostalih sredstev oziroma iz posebne razdelitvene mase pa se poplačajo ločitveni upniki, katerih terjatve in ločitvene pravice so priznane. Če je ločitvena pravica prerekana ali pa je terjatev povezana s pogojem, ki se do prve razdelitve še ni uresničil, se iz kupnine rezervirajo sredstva za zavarovanje plačila terjatve.

Kasneje se terjatev plača iz rezerviranih sredstev, če sodišče ugotovi zahtevo za prednostno plačilo zavarovane terjatve ali ko je izpolnjen odložni pogoj. Premoženje, ki ostane po plačilu vseh zavarovanih terjatev, se prenese v splošno razdelitveno maso. Iz kupnine za preostalo dolžnikovo premoženje se oblikuje splošna stečajna masa, iz katere se poplačajo stroški stečajnega postopka, iz preostalih sredstev oziroma iz splošne razdelitvene mase pa se poplačajo upniki z nezavarovanimi terjatvami.

ZFPPIPP predpisuje vrstni red plačevanja terjatev iz splošne razdelitvene mase:

- prednostne terjatve;
- navadne terjatve;
- podrejene terjatve.

V primeru, ko splošna razdelitvena masa zadošča za celotno plačilo terjatev ene skupine iz tega vrstnega reda, se lahko začnejo plačevati terjatve naslednje skupine. Če pa splošna razdelitvena masa za celotno plačilo terjatev posamezne skupine iz vrstnega reda ne

zadošča, se terjatve te skupine plačajo v enakem deležu, izračunanem iz razmerja med skupnim zneskom vseh terjatev v skupini in razpoložljivo splošno razdelitveno maso.

Prva razdelitev stečajne mase se lahko med upnike opravi s prednostnimi terjatvami, ko splošna razdelitvena masa zadošča za plačilo polovice teh terjatev, poznejše razdelitve pa se zgodijo takrat, ko splošna razdelitvena masa zadošča za poplačilo nadaljnjih 10 odstotkov zneska prednostnih terjatev. Delitev splošne razdelitvene mase za plačilo navadnih terjatev se lahko začne, ko so poravnane vse prednostne terjatve in v primeru, ko neporabljeni del splošne razdelitvene mase zadošča za pokritje vsaj polovice zneska navadnih terjatev, po 6 mesecih po začetku stečajnega postopka pa takrat, ko zadošča za plačilo vsaj 10 odstotkov zneska navadnih terjatev.

Ob prvi razdelitvi se plačajo priznane terjatve, za plačilo prerokanih terjatev in terjatev, povezanih s pogojem, ki so do izdelave načrta prve razdelitve še ni uresničil, pa se sredstva rezervirajo in se terjatve poplačajo, ko se v sodnih postopkih ugotovi, da terjatev obstaja oz., ko se izpolni odložni pogoj. Če se ugotovi, da terjatev ne obstaja oziroma če se odložni pogoj do končne razdelitve ne izpolni, se rezervirana sredstva razdelijo med druge upnike. Prvi razdelitvi sledijo poznejše razdelitve, ko so izpolnjeni opisani pogoji zanje, končna razdelitev pa se opravi, ko je unovčena vsa stečajna masa.

ZFPPIPP vsebuje tudi določbe, kaj se zgodi s sredstvi, ki ostanejo po popolnem poplačilu upnikov. Razdelijo se delničarjem oziroma lastnikom deležev, in sicer sorazmerno z nominalno vrednostjo njihovih delnic oziroma deležev, razen v primeru, če akt o ustanovitvi dolžnika za posamezne razrede delnic oziroma deležev določa prednostno poplačilo.

V primeru, da dolžnikovega premoženja, ki sestavlja stečajno maso, ni mogoče unovčiti ali pa bi z njegovo prodajo nastali nesorazmerno veliki stroški, se premoženje lahko razdeli upnikom, v sorazmerju z njihovimi upravičenji (seveda, če v to privolijo) ali pa družbenikom, če so bile terjatve upnikov iz razdelitvene mase že v celoti poplačane.

Če upniki ali družbeniki v prevzem premoženja ne privolijo, se to prenese na Republiko Slovenijo. Podobno velja tudi za denarno dobroimetje, ki ostane pri končni razdelitvi, njegova razdelitev upnikom pa bi povzročila nesorazmerno velike stroške (Hieng, 2008, str. 42).

1.3.4 Zaključek stečajnega postopka

Stečajni postopek se zaključi, ko so končana vsa opravila oziroma ko je opravljena končna razdelitev in stečajni upravitelj predloži sodišču končno poročilo o svojem delovanju. Sodišče na podlagi tega poročila in mnenja upniškega odbora izda sklep o končanju stečajnega postopka, ki se objavi na spletnih straneh AJPES. Stečajni upravitelj ob

zaključku pripravi sklepno poročilo o svojem poslovanju, ki ga predloži stečajnemu senatu. Stečajni senat prouči sklepno poročilo in razreši stečajnega upravitelja (Prelič, 2006, str. 110).

Ob prenehanju dolžnika kot pravne osebe se pravnomočni sklep o zaključku stečajnega postopa vpiše v sodni register. Z vpisom dolžnik kot pravna oseba dokončno preneha obstajati.

Stečajni postopek se lahko na hitro zaključi, če se med njim ugotovi, da je stečajna masa neznatne vrednosti ali da ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka. Tak postopek se opravi na predlog upravitelja in po mnenju upniškega obora. Kolikšna stečajna masa je neznatna, ZFPPIPP ne določa in določitev prepušča organom v stečajnem postopku. Kolikor je premoženja stečajnega dolžnika, se uporabi za kritje stroškov stečajnega postopka, morebitno preostalo premoženje pa se prenese na Republiko Slovenijo.

Proti stečajnemu postopku brez razdelitve upnikom lahko ugovarja upnik, če meni, da je vrednost premoženja stečajnega dolžnika ocenjena prenizko ali pa so stroški ocenjeni previsoko, če je verjetno, da spada v stečajno maso premoženje, ki ni bilo upoštevano, ali če je verjetno, da bi bilo mogoče z izpodbijanjem dolžnikovih pravnih dejanj povečati premoženje, ki spada v stečajno maso.

2 RAČUNOVODSKI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA

V nadaljevanju bom predstavila računovodski vidik stečajnega postopka.

2.1 Računovodenje podjetja v stečaju

Računovodenje v stečajnem postopku prevzame stečajni upravitelj tako, da dotedanja računovodska služba pri nadaljnjem računovodenju ne sodeluje več aktivno, vendar je naloga podjetja, ki je v stečajnem postopku, da na dan pred začetkom postopka stečaja sestavi računovodske izkaze, skladno s splošnimi slovenskimi računovodskimi standardi (v nadaljevanju SRS).

Tako mora dolžnik po Zakonu o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) sestaviti zaključne računovodske izkaze (bilanco stanja in izkaz poslovnega izida) po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka, torej na dan pred objavo sklepa o začetku postopka na spletni strani AJPES. Računovodski izkazi podjetja morajo biti sestavljeni v skladu z veljavno zakonodajo in ostalimi predpisi določene države, v kateri ima podjetje svoj sedež. V Sloveniji morajo podjetja pri pripravi računovodskih izkazov upoštevati ZGD, SRS

kodeks računovodskih načel ter druge podzakonske akte in predpise, ki urejajo računovodenje¹.

Kot sem že omenila, je pri pripravi računovodskih izkazov potrebno upoštevati temeljne računovodske predpostavke, ki jih določajo SRS (2006). To so:

- upoštevanje, kdaj nastane poslovni dogodek;
- upoštevanje časovne neomejenosti delovanja;
- upoštevanje resnične in poštene predstavitve v razmerah spreminjanja vrednosti evra in posamičnih cen, ne pa tudi hiperinflacije.

Predpostavka časovne neomejenosti delovanja, ki je ena temeljnih predpostavk, na kateri temeljijo skoraj vsi SRS (razen SRS 37), pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati, in sicer tako, kot da bo podjetje nadaljevalo poslovanje v dogledni (predvidljivi) prihodnosti in da nima niti namena niti potrebe, da bi ustavilo ali pomembno skrčilo obseg svojega delovanja (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj & Odar, 2004, str. 69).

Pravila računovodskega izkazovanja so zato prilagojena potrebam po informacijah, ki so povezane s poslovanjem delujočega podjetja. Z dnem začetka stečajnega postopka pa predpostavka delujočega podjetja ne velja več. Podjetje (stečajni dolžnik) z začetkom stečajnega postopka namreč preneha opravljati dejavnosti, njegovo poslovanje pa je omejeno ne odprodajo njegovega premoženja, zato se ne more opirati na splošne SRS, ampak zanj velja posebni slovenski računovodski standard SRS 37 – računovodske rešitve v podjetjih v stečaju in likvidaciji.

Cilj računovodskih izkazov podjetja v stečaju je dajati informacije o začetni stečajni bilanci, unovčevanju stečajnega premoženja, delovanju podjetja v stečaju in končni stečajni bilanci za stečajne upnike, stečajni senat ter za zainteresirano javnost (Odar, 1997, str. 1011).

SRS 37 – Računovodske rešitve v podjetjih v stečaju in likvidaciji

Slovenski računovodski standard 37 (v nadaljevanju SRS 37) se uporablja za podjetja v stečaju in likvidaciji, v katerih je bil začet postopek po 1. januarju 2002. S tem standardom so urejena pravila sestavljanja začetne bilance stanja podjetja v stečaju ali likvidaciji, vrednotenja in merjenja računovodskih postavk v času stečajnega ali likvidacijskega

¹ Računovodenja ne smemo enačiti z računovodstvom. Računovodstvo je ustroj računovodskega spremljanja in presojanja v podjetju, računovodenje pa je dejavnost, ki jo opravlja računovodja, širše računovodska služba in najširše (posplošeno) računovodstvo (Turk et al., 2004, str. 25).

postopka, vodenja poslovnih knjig v času postopka, sestavljanje zaključne bilance stanja podjetja v stečaju ali likvidaciji ter hrambe dokumentacije po zaključku postopka.

Po tem standardu se štejejo za podjetja v stečaju tista podjetja, za katerega je bil po zakonu uradno začet stečajni postopek. Ta standard pa ne velja za podjetja, ki prenehajo na podlagi predpisov o prenehanju po skrajšanem stečajnem postopku. Kadar s tem standardom niso predvidene posebne računovodske rešitve za podjetje v stečaju ali likvidaciji, se smiselno uporabljajo temeljni računovodski standardi.

2.2 Računovodski izkazi na dan pred začetkom stečaja

Pred sestavo začetne bilance mora podjetje popisati vsa sredstva in obveznosti do virov sredstev. V ZGD je določeno, da mora podjetje, nad katerim se začne stečajni postopek, sestaviti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka. Iz navedenega sledi, da morajo biti računovodski izkazi na dan pred uvedbo stečaja pripravljeni v skladu s SRS ob upoštevanju predpostavke časovne neomejenosti delovanja podjetja in seveda z upoštevanjem vseh drugih temeljnih računovodskih predpostavk in usmeritev.

Ker so ti računovodski izkazi osnova za začetek dela stečajnega upravitelja, hkrati pa tudi osnovna evidenca o stanju sredstev in obveznosti do virov sredstev stečajnega dolžnika, je zelo pomembno, da je predvsem bilanca stanja izdelana tako, da odraža resnično stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov (Odar, 1997, str. 1017). S temi računovodskimi izkazi je končano obdobje delujočega podjetja. Po ZFPPIPP mora namreč stečajni upravitelj sestaviti bilanco stanja na dan začetka stečajnega postopka ob upoštevanju pravil vrednotenja in merjenja računovodskih postavk, ki jih predpisuje SRS 37.

Rok za sestavitev temeljnih računovodskih izkazov v ZGD ni določen, vendar navodilo o predložitvi letnih poročil in drugih podjetnikov posameznikov (Ur. l. RS, št. 7/08) družbe zavezuje, da v treh mesecih od začetka stečajnega postopka na AJPES predložijo podatke iz letnih poročil na poenotenih obrazcih bilance stanja, izkaza poslovnega izida in izkaza bilančnega dobička oziroma izgube.

2.2.1 Zaključna bilanca stanja stečajnega dolžnika

Na dan pred začetkom stečajnega postopka mora podjetje pripraviti zaključno bilanco stanja. V zaključni bilanci morajo biti obračunane tudi plače zaposlenih, in sicer v skladu s kolektivno in individualno pogodbo. Zaposleni imajo v stečajnem postopku položaj upnikov, zato morajo imeti natančne podatke o obračunanih in neizplačanih plačah. Plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom stečaja imajo prednostni položaj, kar pomeni, da se poplačajo v celoti in v prednosti pred drugimi terjatvami upnikov.

Zaključne računovodske izkaze mora družba sestaviti za obdobje od začetka koledarskega oziroma poslovnega leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka. Vprašanje je, ali mora v tem času popisati sredstva in obveznosti do njihovih virov. To ni določeno v nobenem predpisu, iz česar sklepamo, da družbi tega ni treba storiti, če ima v svojih aktih oziroma računovodskih usmeritvah določene roke za popis, ki se ne ujemajo z dnem začetka stečajnega postopka.

2.2.2 Obračun davka od dohodkov pravnih oseb - davčni obračun

Davčni obračun iz prvega odstavka 368. člena ZDavP-2 se sestavi po prehodu pooblastil za zastopanje stečajnega dolžnika na stečajnega upravitelja, in sicer ZDavP-2 določa za predložitev obračuna davčnemu organu v roku 30 dni od začetka stečajnega postopka.

Davčni obračun stečajni upravitelj sestavi na podlagi poslovne dokumentacije stečajnega dolžnika, katero mu je ob začetku stečaja direktor (poslovodja) oziroma samostojni podjetnik dolžan izročiti.

Upravitelj se lahko sreča s težavo, in sicer mora sam narediti davčni obračun za obdobje pred svojim imenovanjem za upravitelja na podlagi poslovnih knjig, na katerega ni imel vpliva, kar pa predstavlja razlog, da davčnega obračuna ne želijo sestaviti oziroma obračuna ne morejo oddati, ker se lahko zgodi, da poslovne dokumentacije sploh niso dobili, niti ne pravočasno niti ne v celoti.

Tovrstni razlogi upravitelja ne morejo razbremeniti obveznosti oddaje davčnega obračuna. Stečajni upravitelj mora pridobiti poslovno dokumentacijo stečajnega dolžnika že zato, ker mu ZFPPIPP nalaga določene obveznosti v povezavi s poslovnimi knjigami in knjigovodskimi evidencami stečajnega dolžnika, ki se nanašajo na obdobje pred začetkom stečaja.

Tako mora upravitelj med drugim ažurirati knjigovodsko evidenco do dneva začetka stečajnega postopka, sestaviti začetno stečajno bilanco ter v stečaju voditi poslovne knjige in sestavljati računovodske izkaze. Začetno stečajno bilanco mora stečajni upravitelj v skladu s SRS 37 sestaviti najkasneje v 4 mesecih od začetka postopka. Rok za oddajo davčnega obračuna je krajši in znaša 30 dni od začetka stečajnega postopka.

Za primere, ko stečajni upravitelj v tem roku iz razlogov, ki so na strani stečajnega dolžnika, ne more pridobiti poslovne dokumentacije, ZFPPIPP namreč dopušča predložitev davčnega obračuna po izteku predpisanega roka, v kolikor obstajajo za zamudo opravičljivi razlogi. Predlog za podaljšanje roka mora biti vložen v roku osmih dni, odkar je prenehal vzrok zamude, vendar najpozneje v treh mesecih od dneva, ko se je iztekel rok za predložitev davčnega obračuna.

2.2.3 Končni obračun davka od dohodkov pravnih oseb

Podjetje mora poleg zaključne bilance sestaviti tudi končni obračun davka od dobička pravnih oseb za obdobje od začetka koledarskega leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka. Sestavi ga zato, da bo lahko država kot upnica prijavila del svojih terjatev iz davčnih obveznosti upravitelju. Obračun mora predložiti davčni upravi v roku šestdesetih dni od začetka stečaja.

Družba mora ravno tako po davčnih predpisih za obdobje od začetka koledarskega oziroma poslovnega leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka sestaviti tudi končni obračun davka od dohodkov pravnih oseb in ga v 30 dneh od začetka stečajnega postopka predložiti davčni upravi.

Upravitelj mora ta obračun sestaviti ne le zaradi ugotovitve morebitne obveznosti za davek, temveč tudi zato, da bo lahko država kot upnica prijavila neporavnani del svojih terjatev iz naslova davčnih obveznosti stečajnemu upravitelju. Ne glede na to, da mora stečajni dolžnik na AJPES predložiti podatke za potrebe statistike šele v treh mesecih po začetku stečajnega postopka, mora za potrebe davčnega obračuna pripraviti računovodske izkaze že v 30 dneh po začetku stečajnega postopka.

2.3 Bilanca stanja na dan začetka stečaja

Naloga upravitelja je, da v štirih mesecih po začetku stečajnega postopka sestavi začetno bilanco stanja z upoštevanjem pravil vrednotenja in merjenega računovodskih postavk, ki jih predpisuje SRS 37. Pred sestavitvijo začetne bilance stanja mora podjetje popisati vsa sredstva in obveznosti do njihovih virov. Začetna bilanca stanja temelji na zaključni bilanci, vendar praviloma ni enaka, saj je treba prej popisati sredstva in obveznosti do njihovih virov, namreč pri sestavitvi zaključne bilance podjetje praviloma kljub uvedbi stečajnega postopka vrednoti posamezne postavke v skladu s pravili iz drugih standardov, ki se uporabljajo za delujoča podjetja.

V začetni stečajni bilanci stanja mora upravitelj upoštevati, da ne gre več za delujoče podjetje, temveč bo podjetje prenehalo poslovati oziroma bo svoje poslovanje občutno skrčilo. Zato se njegovo premoženje izkaže po likvidacijski metodi oziroma po vrednostih, za katere je realno pričakovati, da bodo iztržene s prodajo. Prav zaradi tega je dolžnikovo premoženje v začetni bilanci lahko ovrednoteno precej pod vrednostmi, kakršne so izkazane v zaključni bilanci.

2.3.1 Sredstva in obveznosti do virov sredstev v začetni bilanci stanja

Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva se ovrednotijo po ocenjeni likvidaciji vrednosti. Ob upoštevanju predpostavke, da bo podjetje v doglednem času

prenehalo poslovati, se dolgoročno razmejeni stroški razvijanja, naložbe v dobro ime in druge dolgoročno razmejene postavke ne izkažejo. Naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice se izkažejo le, če jih je mogoče prodati (Hieng, 2008, str. 46).

Finančne naložbe v kapital drugih podjetij se ovrednotijo po tržni oziroma čisti iztržljivi vrednosti, dani depoziti, posojila in varščine pa po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti.

Terjatve se ovrednotijo po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti. Tako finančne naložbe kot terjatve v tujih valutah se preračunajo v evre po tečaju, ki ga objavi Banka Slovenije na dan začetka stečajnega postopka. Obe se tudi izkažeta kot kratkoročni glede na njihov rok zapadlosti v plačilo. To je razumljivo, saj bo stečajni upravitelj poskušal oboje čimprej udenariti. Morebitne v plačilo še ne zapadle finančne naložbe in terjatve, ki se ne obrestujejo, se ovrednotijo po diskontirani vrednosti.

Za izkazovanje obveznosti v začetni stečajni bilanci velja posebna razvrstitev, ki temelji na različnem položaju upnikov v stečajnem postopku. Izkazujejo se le obveznosti do upnikov, ki so svoje terjatve pravočasno prijavili. Upniki, ki so zakonsko določen rok za prijavo svojih terjatev zamudili, so namreč izgubili pravico do poplačila iz stečajne mase, zato so njihove terjatve brezpredmetne.

Ločeno se izkažejo obveznosti do ločitvenih in izločitvenih upnikov ter do drugih upnikov z nezavarovanimi terjatvami. Vse se izkaže v zneskih, ki so usklajeni z zneski prijavljenih terjatev upnikov. Če do sestavitve začetne bilance zneski še niso usklajeni, se izkažejo v vrednostih, katere oceni upravitelj v obračunanih in neizplačanih plačah, ki so njihove terjatve. Plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece pred začetkom stečajnega postopka imajo poseben, prednostni položaj, zaradi katerega se poplačajo v celoti in imajo pri poplačilu prednost pred drugimi terjatvami upnikov. To velja tudi za morebitne obveznosti do zaposlenih iz naslova odškodnin za poklicne bolezni in poškodbe pri delu, plače in nadomestila plač zaposlenim, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi začetka stečajnega postopka (za obdobje od začetka stečajnega postopka do izteka odpovednega roka) ter odpravnine zaradi prenehanja delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka in po njem.

Druge terjatve zaposlenih pa se obravnavajo kot navadne terjatve upnikov. Prispevki za socialno varnost, ki so obveznost delodajalca, se obravnavajo kot navadne terjatve upnikov. Prispevki za socialno varnost, ki so obveznost delodajalca, se obravnavajo enako kot plače, na katere se nanašajo; delno imajo prednost pri plačilu, delno pa se obravnavajo enako kot druge terjatve upnikov, v tem primeru terjatve države oziroma njenih institucij.

Terjatve in obveznosti, ki se z dnem začetka stečajnega postopka sicer pobotajo, se v začetni bilanci izkažejo ločeno.

Začetna bilanca podjetja v stečaju se od bilance stanja delujočega podjetja razlikuje tudi po tem, da se v njej izkaže le čisto premoženje oziroma izguba stečajnega dolžnika. V njej torej nista izkazana hkrati kapital in izguba kot njegov popravek, temveč se izkaže le obveznost do lastnikov, če so sredstva večja od obveznosti do njihovih virov brez kapitala oziroma izguba, zmanjšana za kapital, kakršen je bil izkazan v zaključni bilanci stanja pred začetkom stečajnega postopka, če so obveznosti do virov sredstev brez kapitala večje od sredstev.

Tako premoženje v začetni stečajni bilanci kar najbolj realno prikazuje pričakovano stečajno maso, ki bo predmet kasnejše delitve.

2.3.2 Merjenje, vrednotenje in izkazovanje sredstev in obveznosti do njihovih virov v začetni bilanci stanja podjetja v stečaju

Oblika bilance stanja med stečajnim postopkom je predpisana v SRS 37.35. Uporabi se tudi pri sestavitvi začetne stečajne bilance stanja. SRS 37.4 do 37.22 določajo podrobna pravila vrednotenja, merjenja in izkazovanja sredstev in obveznosti do njihovih virov v začetni bilanci.

Likvidacijska vrednost je ocenjena vrednost čistega pritoka denarja, doseženega pri stečaju podjetja z udenarjenjem (prodajo, unovčenjem, poplačilom ...) njegovih sredstev ali obveznosti do njihovih virov. Zaradi odloga udenarjenja je odvisna od tržne vrednosti, stopnje uresničitve te vrednosti, stroškov likvidacije, časa likvidacije in diskontne stopnje.

Ocenjena likvidacijska vrednost je ocenjena vrednost sredstev, ki jo ugotovi upravitelj, lahko pa za ocenitev likvidacijske vrednosti sredstev pooblasti pooblaščenega revizorja ali pooblaščenega ocenjevalca vrednosti sredstev.

Tržna vrednost finančne naložbe je vrednost, po kateri je naložbo mogoče prodati na dan začetka postopka, čista iztržljiva vrednost naložb, zalog in terjatev pa je ocenjena prodajna vrednost, po kateri je naložbe, zaloge in terjatve mogoče prodati oziroma drugače udenariti, zmanjšana za stroške prodaje oziroma udenarjenja. Začetna stečajna bilanca mora zagotoviti pregled nad dolžnikovim premoženjem, ki se všteje v stečajno maso, in hkrati nadzor nad potekom stečajnega postopka. Iz predpisane oblike začetne stečajne bilance je razvidno, da mora dolžnik vključiti vanjo vse svoje premoženje, tudi tisto, do katerega imajo upniki posebna upravičenja (na primer na podlagi ločitvenih in izločitvenih pravic), pa tudi tisto, ki ni njegovo, vendar je na začetku stečajnega postopka v njegovem skladišču.

V nadaljevanju bom prikazala posebnosti vrednotenja računovodskih postavk v začetni stečajni bilanci.

Neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva se v začetni stečajni bilanci ovrednotijo po ocenjeni likvidacijski vrednosti, pri čemer se v njej ne izkažejo dolgoročno razmejeni stroški organiziranja in razvijanja, naložbe v dobro ime in druge dolgoročno razmejene postavke. Naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice se v začetni bilanci izkažejo le, če jih je mogoče prodati. Opredmetena osnovna sredstva, ki so obremenjena s stranskimi pravicami, in tista, ki so pridobljena s finančnim najemom, se v začetni bilanci izkažejo posebej (Čokelc, 1995, str. 206).

Finančne naložbe v kapital drugih podjetij se ovrednotijo po čisti iztržljivi vrednosti, dana posojila, depoziti in varščine po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti, terjatve za nevplačani vpisani kapital in varščine pa po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti. Terjatve za nevplačani vpisani kapital se izkažejo po pogodbeni vrednosti. Finančne naložbe v odkupljene lastne delnice oziroma deleže se ne izkažejo. Ker so te delnice v lasti podjetja, v stečajnem postopku ne sestavljajo stečajne mase, kajti njihovi lastniki so posredno tudi lastniki podjetja v stečaju.

Terjatve iz poslovanja in financiranja se ovrednotijo po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti. Terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami, in terjatve, ki bodo v času postopka pobotane, se v začetni stečajni bilanci izkažejo ločeno.

Tako terjatve kot finančne naložbe v tujih valutah se preračunajo v evre po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan začetka stečajnega postopka. Za obdobje tudi velja, da se izkažejo kot kratkoročne, in sicer ne glede na njihov rok zapadlosti v plačilo. V plačilo nezapadle terjatve in finančne naložbe, ki se ne obrestujejo, se ovrednotijo po diskontirani vrednosti na dan začetka stečajnega postopka.

Zaloge surovin in materiala, drobnega inventarja in embalaže, nedokončane proizvodnje, gotovih proizvodnih in trgovskega blaga se v začetni bilanci ovrednotijo po čisti iztržljivi vrednosti.

Vrednostnice in drugi iztržljivi kratkoročno odloženi stroški oziroma odhodki se ovrednotijo po čisti iztržljivi vrednosti na dan začetka stečajnega postopka. Neiztržljivi kratkoročno odloženi stroški oziroma odhodki se v začetki bilanci ne izkažejo.

Dolgoročne rezervacije iz naslova dolgoročno odloženih prihodkov, vnaprej vračunanih stroškov in iz prejetih dotacij za osnovna sredstva ter iz naslova slabega imena se v začetni stečajni bilanci ne izkažejo. Izkažejo se le tiste obveznosti, ki so na podlagi dolgoročnih rezervacij do začetka stečajnega postopka že nastale ali pa je gotovo, da bodo nastale v času trajanja postopka.

Obveznosti iz financiranja in poslovanja se ovrednotijo po pogodbeni vrednosti. Dolgoročne obveznosti iz financiranja in poslovanja se v začetni stečajni bilanci izkažejo

kot kratkoročne. Obveznosti v tujih valutah se preračunajo po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan začetka stečajnega postopka. V plačilo nezapadle obveznosti, ki se ne obrestujejo, se ovrednotijo po diskontirani vrednosti na dan začetka postopka.

Obveznosti, ki so usklajene s prijavljenimi terjatvami upnikov, se izkažejo posebej po pripoznani vrednosti, tiste, ki do sestavitve začetne bilance še niso usklajene s prijavljenimi terjatvami upnikov, pa se izkažejo v vrednostih, ki jih oceni stečajni upravitelj.

V začetni bilanci stanja se ločeno prikažejo:

- obveznosti do navadnih upnikov;
- obveznosti do ločitvenih upnikov;
- obveznosti do izločitvenih upnikov;
- obveznosti do upnikov, ki bodo v času stečajnega postopka pobotane, in
- prijavljene terjatve upnikov, ki so prerekanе.

Obveznosti upnikov, ki svojih terjatev ne prijavijo pravočasno, se v začetni bilanci ne izkažejo. Formalna oblika začetne stečajne bilance ni predpisana, pomembno je, da vsebuje najmanj tiste postavke dolžnikovega premoženja, ki vplivajo na velikost stečajne mase in tako omogočajo ugotoviti čimbolj realen znesek te mase, ki se ob koncu stečajnega postopka razdeli.

Premoženje v začetni stečajni bilanci je lahko razčlenjeno po pravni pripadnosti, kar pomeni, da se loči premoženje, ki pripada dolžniku, od premoženja, ki je pri dolžniku in ni njegova last ali pa imajo nad premoženjem upniki posebna upravičenja (izločitvene in ločitvene pravice) (Čoklec, 1995, str. 212). Poleg premoženja so tudi dolžnikove obveznosti razdeljene na nezavarovane obveznosti in pa tiste, ki so zavarovane z izločitveno ali ločitveno pravico.

Stečajna bilanca je bila sestavljena po bruto ali neto načelu. V prvem primeru se v bilanco vključijo vse postavke premoženja in obveznosti, v drugem primeru pa se izločijo vse ločitvene in izločitvene pravice ter drugo premoženje, ki se lahko medsebojno kompenzira.

2.4 Računovodski izkazi v času stečajnega postopka

Med stečajnim postopkom lahko stečajni upravitelj organizira le dejavnosti, povezane z unovčevanjem dolžnikovega premoženja, v posebnih primerih pa lahko družba nadaljuje poslovanje, da dokončna posle, ki jih je sklenila pred uvedbo stečajnega postopka, oziroma nadaljuje poslovanje. Upravitelj sestavlja bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja najmanj vsake 3 mesece. V primeru, da stečajni senat dovoli nadaljevanje proizvodnje in opravljanje drugih tekočih poslov, mora upravitelj sestavljati mesečno bilanco stanja, mesečni izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter

mesečni izkaz finančnega izida, in sicer do desetega dne v tekočem mesecu po stanju na zadnji dan prejšnjega meseca.

SRS 37 dopušča možnost, da lahko podjetje samo oblikuje kontni načrt za svoje potrebe. Če se v času stečajnega postopka le unovčuje premoženje, zadošča samo nekaj kontov za evidentiranje stroškov in prihodkov iz naslova unovčenega premoženja ter poseben konto za izkazovanje stroškov stečajnega postopka, ki se prednostno poplačajo. V primeru nadaljevanja poslovanja pa je smiselno, da podjetje ohrani kontni načrt, katerega je uporabljalo pred začetkom stečajnega postopka.

V SRS 37 (2002) sta poudarjeni dve posebnosti. Pozitivna razlika med vrednostjo udenarjenega premoženja in njegovo vrednostjo v začetni stečajni bilanci se izkaže kot čisti prihodek od udenarjenja premoženja, negativna razlika pa kot čisti odhodek za udenarjenje tega premoženja. Izid poslovanja v času stečajnega postopka – dobiček ali izguba, ki je nastal(a) v času postopka, neposredno poveča ali zmanjša v začetni stečajni bilanci izkazane obveznosti do lastnikov.

2.4.1 Izkazi in vodenje poslovnih knjig med stečajem

Računovodstvo je vodeno po SRS 37, ki opredeljuje vse posebnosti vrednotenja in merjenja računovodskih postavk med stečajnim postopkom. Tako se po temeljnih standardnih vodijo zaloge, uporabljene za dokončanje proizvodnje (SRS 4), terjatve, nastale med postopkom (SRS 5), finančne naložbe, nastale med postopkom (SRS 3), in obveznosti, nastale med postopkom (SRS 11). Stroški, odhodki in izdatki, ki nastanejo med postopkom, se izkažejo v skladu s SRS 14, 15, 17 in 18.

V stečajnem postopku se sredstva praviloma ne prevrednotijo, saj naj bi bila že v začetni bilanci izkazana po ocenjeni tržni oziroma likvidacijski vrednosti. Praviloma se tudi ne obračunava amortizacija. Kadar pa se v stečajnem postopku proizvodnja nadaljuje, lahko sodišče na predlog stečajnega upravitelja odloči, da se opredmetena osnovna in neopredmetena sredstva, ki sodelujejo v proizvodjalnem procesu, amortizirajo in prevrednotijo. Pozitivni učinek prevrednotenja teh sredstev je presežek iz prevrednotenja, ki je po SRS 37.29 sestavni del obveznosti do lastnikov.

Podjetje v stečajnem postopku vodi poslovne knjige po enakem kontnem okviru kot pred začetkom postopka, le da v skladu s posebnimi pravili vrednotenja in izkazovanja računovodskih postavk ne uporablja vseh kontov, predpisanih v njem. Tako ne uporablja kontov dolgoročnih finančnih naložb, terjatev in posojil, kratkoročnih časovnih razmejitev, drugih prihodkov in odhodkov ter kontov kapitala dolgoročnih obveznosti in rezervacij.

Dodatno pa so zanj predpisane naslednje skupine kontov (SRS 37.31, 2006, str. 231):

- 09 – izguba v začetni bilanci
- 75 – čisti odhodki za udenarjenje stečajnega premoženja in drugi odhodki
- 78 – čisti prihodki od udenarjenja stečajnega premoženja in drugi prihodki
- 80 – dobiček ali izguba, ugotovljen(a) v času postopka
- 81 – prenos dobička ali izgube, ugotovljene(ga) v času postopka
- 90 – obveznost do lastnikov
- 91 – obveznost do izločitvenih upnikov
- 92 – obveznost do ločitvenih upnikov
- 93 – obveznost do zaposlenih, ki se poravnajo kot stroški postopka
- 94 – obveznosti za prekane terjatve
- 95 – obveznosti do navadnih upnikov
- 96 – obveznosti za stroške postopka

Za kontni načrt podjetij v stečaju velja, da ga podjetja oblikujejo po svojih potrebah. Če stečajni postopek traja dlje časa, se zastavlja vprašanje obveznosti sestavljanja računovodskih izkazov. Po SRS podjetje sestavi bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja najmanj vsake tri mesece. Glede na to, da mora upravitelj o poteku stečajnega postopka poročati za vsako koledarsko trimesečje, menim, da se tudi računovodski izkazi sestavljajo za koledarska trimesečja, prvi za obdobje od začetka stečajnega postopka do konca prvega koledarskega trimesečja po začetku postopka.

Podjetje, ki mu sodišče dovoli nadaljevanje proizvodnje in opravljanje drugih poslov, sestavi mesečno bilanco stanja in izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter mesečni izkaz denarnih tokov, in sicer do desetega dne v tekočem mesecu po stanju na zadnji dan prejšnjega meseca. Na dan pred končno razdelitvijo stečajne mase pa sestavi zaključno bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz denarnih tokov. Zaključna bilanca je tudi osnova za dokončno razdelitev stečajne mase.

2.4.2 Predlaganje davčnih obračunov med stečajnim postopkom in ob njegovem zaključku

Upravitelj mora v času stečajnega postopka predložiti davčne obračune za posamezno davčno obdobje oziroma poslovno leto, le prvi davčni obračun sestavi za obdobje od začetka stečajnega postopka do konca koledarskega oziroma poslovnega leta.

Zakon o davčnem postopku v 368. členu vsebuje posebne določbe o predlaganju davčnih obračunov v času stečajnega postopka. Tako predpisuje sestavljanje končnega davčnega obračuna na dan pred potrditvijo osnutka za glavno razdelitev, v primeru prodaje stečajnega dolžnika pa na dan pred izročitvijo prodanega dolžnika v stečaju kupcu.

Pri sestavljanju otvoritvene bilance stanja na dan začetka stečajnega postopka, v kateri se sredstva in obveznosti do njihovih virov ovrednotijo po drugačnih pravilih kot v zaključni

bilanci stanja na dan pred začetkom stečajnega postopka, se razlike v vrednosti čistega premoženja stečajnega dolžnika ne pokažejo v poslovnem izidu oziroma posebni kapitalski postavki, temveč vplivajo na postavko obveznosti do lastnikov oziroma na izgubo. Praviloma nastajajo razlike med večjo knjigovodsko in manjšo likvidacijsko oziroma tržno vrednostjo ter zmanjšujejo obveznost do lastnikov oziroma povečujejo preneseno izgubo.

Razlike pa so lahko tudi pozitivne, posebno če stečajni dolžnik v letih pred začetkom stečajnega postopka ni prevrednotil oziroma okreplil sredstev (zlasti nepremičnin in opreme). Pozitivne razlike povečujejo obveznost do lastnikov oziroma zmanjšujejo izgubo.

Vprašanje je, ali je treba razlike med knjigovodsko in ocenjeno vrednostjo sredstev in dolgov vključiti v davčni obračun, ki ga mora dolžnik pripraviti po začetku stečajnega postopka. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb namreč opredeljuje davčno osnovo kot dobičke oziroma kot razliko med prihodki in odhodki, ugotovljeno v skladu s predpisi oziroma računovodskimi standardi, pri čemer ne predpisuje posebnih pravil za davčne zavezance v stečajnem postopku.

Problematika se pojavi tudi v primerih dolgoročnih stečajnih postopkov, v katerih se v inflacijskih razmerah premoženje pogosto proda po vrednostih, bistveno večjih od ocen na začetku stečajnega postopka. Zato ni nič nenavadnega, da je poslovni izid, v katerega so vključeni tudi prihodki iz unovčenja premoženja stečajnega dolžnika, pozitiven, z njim pa tudi davčna osnova, od katere se po črki zakona obračuna davek od dohodkov pravnih oseb. Če stečajni dolžnik nima neizkoriščene davčne izgube iz preteklih let ali kakšnih odhodkov, ki ob nastanku niso bili davčno priznani, se pa priznajo kasneje, se lahko zgodi, da mora davčni zavezanec plačati precejšen znesek davka od dohodkov, iz katerih bi se morali poplačati že tako prikrajšani upniki, med katerimi je praviloma tudi država s svojimi terjatvami iz naslova različnih dajatev.

2.5 Upniki stečajnega postopka in poplačila njihovih terjatev

V nadaljevanju se bom podrobneje osredotočila na upnike v stečajnem postopku.

2.5.1 Upniki v stečajnem postopku

Upniki stečajnega postopka so različnih vrst, zato je tudi njihov položaj v stečajnem postopku različen. Upnike, ki izkazujejo zapadle terjatve, lahko razdelimo v naslednje skupine (Hieng, 2008, str. 30):

- upniki z nezavarovanimi prednostnimi terjatvami;
- upniki z nezavarovanimi podrejenimi terjatvami;
- upniki z nezavarovanimi navadnimi terjatvami;
- upniki z zavarovanimi terjatvami (ločitveni upniki);

- izločitveni upniki;
- upniki s terjatvami, ki se poplačajo kot stroški stečajnega postopka (odslej upniki stečajne mase).

Razvrstitev upnikov in njihovih terjatev je pomembna zaradi vrstnega reda poplačil v stečajnem postopku.

Upniki z nezavarovanimi prednostnimi terjatvami so zaposleni, ki imajo na dan stečajnega postopka terjatve iz naslova neizplačanih plač in nadomestil plač za zadnje tri mesece pred začetkom stečajnega postopka, odškodnin za poškodbe, ki so povezane z delom, in za poklicne bolezni, odpravnin za prenehanje delovnega razmerja pred začetkom stečajnega postopka, plač in nadomestil plač za obdobje od začetka stečajnega postopka do poteka odpovednega roka, če jim je delovno razmerje prenehalo zaradi začetka stečajnega postopka, odpravnin, če jim je upravitelj odpovedal pogodbo o zaposlitvi, ker je njihovo delo zaradi začetka stečajnega postopka ali med postopkom postalo nepotrebno, pa tudi davkov in prispevkov, ki jih mora izplačevalec obračunati ali plačati hkrati z naštetimi izplačili.

Prednostne terjatve so tudi nezavarovane terjatve za plačilo davkov in prispevkov, ki jih mora dolžnik obračunati in plačati v skladu s predpisi in ki so nastale v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka.

Upniki z nezavarovanimi podrejenimi terjatvami so upniki, katerim se terjatve plačajo šele po plačilu drugih nezavarovanih terjatev do dolžnika.

Vse nezavarovane terjatve, ki niso niti prednostne niti podrejene, so navadne, upniki pa stečajni upniki z nezavarovanimi navadnimi terjatvami.

Upniki stečajne mase so upniki, katerih terjatve praviloma nastanejo po začetku stečajnega postopka, in sicer v zvezi z zbiranjem, ohranjanjem in unovčevanjem stečajne mase ter v zvezi z zbiranjem, ohranjanjem in unovčevanjem stečajne mase ter v zvezi z izpeljavo samega stečajnega postopka. Poplačajo se kot stroški stečajnega postopka prednostno in v celoti.

2.5.1.1 Izločitveni upniki

Izločitveni upniki so tisti upniki, ki imajo pravico do izločitve in vračila stvari, ki ne pripadajo dolžniku. Pogosto so to lastniki stečajnega dolžnika. Izločitveni upniki imajo stvarno in obligacijsko pravico, na podlagi katere lahko zahtevajo izločitev iz stečajne mase stvari, ki ne pripadajo stečajnemu dolžniku.

2.5.1.2 Ločitveni upniki

Ločitveni upniki so tisti upniki, katerih terjatve so zavarovane z ločitveno pravico in ki imajo pravico do posebnega poplačila iz določenega dolžnikovega premoženja (zastavna pravica, pravica poplačila in druge ločitvene pravice).

2.5.1.3 Navadni upniki

Navadni upniki so tisti, katerih terjatve izvirajo iz pravnih razmerij s stečajnim dolžnikom, nastalih pred začetkom stečajnega postopka. Poplačilo se izvede sorazmerno iz sredstev stečajne mase, ki ostanejo po poplačilu stroškov stečajnega postopka.

V soglasju s predsednikom stečajnega senata se lahko s potrebnim številom zaposlencev sklene delovno razmerje za določen čas, izjema za posamezne primere pa tudi pogodbe o delu, z namenom dokončanja nujnih poslov in izvršitev nalog, ki jih je treba opraviti v stečajnem postopku. Plače novih zaposlencev oziroma prejemki na podlagi pogodb o delu so stroški stečajnega postopka in se zato prednostno in v celoti poravnajo iz oblikovane stečajne mase.

Kot stroški stečajnega postopka pa se poplačajo tudi naslednje privilegirane terjatve zaposlencev, in sicer:

- plače in nadomestila plač za obdobje zadnjih treh mesecev pred začetkom postopka v višini izhodiščnih plač;
- odškodnine za nesreče pri delu in poklicne bolezni, priznane pred začetkom stečajnega postopka;
- nadomestilo plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto;
- neizplačane odpravnine v višini in pod pogoji, kot grede presežnim zaposlencem po zakonu o delovnih razmerjih, vendar največ v višini, določeni za presežne zaposlence.

2.5.2 Prodaja dolžnikovega premoženja in razdelitev s prodajo pridobljenih sredstev med upnike

Prodaja dolžnikovega premoženja je glavna naloga upravitelja. V stečajnem postopku se proda vse dolžnikovo premoženje, razen tistega, ki je z ZFPPIPP izvzeto iz prodaje, na primer premoženje, nad katerim ima upnik izločitveno pravico. Dolžnikovo premoženje se proda po postopku, ki ga natančno predpisuje ZFPPIPP v pododdelku 5.8.2.

Za dolžnikovo premoženje, ki sestavlja stečajno maso, je treba zaradi prodaje pridobiti oceno vrednosti (tržne in likvidacijske). Oceni jo pooblaščen ocenjevalec, izjemoma lahko vrednost hitro pokvarljivega blaga, netržnih zalog in rabljene opreme, katerih skupna

vrednost je manjša od 10.000 EUR, ter vrednostnih papirjev in blaga, s katerim se trguje na organiziranem trgu, oceni upravitelj. Če se ocenjuje vrednost premoženja, ki sestavlja poslovno celoto, mora pooblaščen ocenjevalec oceniti vrednost vsake posamezne stvari in premoženje kot celoto, kot da gre za delujoče podjetje.

Premoženje se praviloma proda na javni dražbi ali z zavezujočim zbiranjem ponudb, če pa sta postopka neuspešna, tudi na podlagi neposrednih pogajanj s kupci. Izjema so vrednostni papirji in blago, ki kotira na organiziranem trgu, zato ga mora upravitelj na njem prodati po tržni ceni, hitro pokvarljivo blago in netržne zaloge ter rabljeno opremo v skupni vrednosti do 10.000 EUR pa na kakršenkoli način, ki je za takšno blago primeren. O načinu prodaje, izklicni ceni pri javni dražbi oziroma izhodiščni ceni pri zavezujočem zbiranju ponudb in znesku varščine odloči sodišče s sklepom. V ZFPPIPP so naštete osebe, ki jim ni dovoljeno prodati dolžnikovega premoženja. To so osebe, ki so v zadnjih dveh letih pred uvedbo stečajnega postopka opravljale funkcijo člana posloводства, organa nadzora ali prokurista, upravitelj ali sodnik, ki vodi postopek, družbeniki z več kot 10-odstotnim deležem v kapitalu dolžnika, pa tudi osebe, ki so z naštetimi osebami povezane, ter pravne osebe, v katerih imajo naštete osebe več kot 50-odstotni kapitalski delež.

2.5.3 Razdelitvena masa

Stečajna masa je premoženje stečajnega dolžnika, ki se v stečajnem postopku unovči za kritje stroškov postopka in poplačilo terjatev upnikov tako, da še preden se prične s poplačevanjem upnikov, se iz stečajne mase izloči znesek v višini stroškov stečajnega postopka, med katere spadajo stroški postopka, ki nastanejo v fazi odločanja o začetku stečajnega postopka, nagrada in nujni stroški stečajnega upravitelja, nujni stroški članov upniškega odbora ter drugi stroški. V stečajno maso stečajnega dolžnika spada vse premoženje, ki ga ima stečajni dolžnik ob začetku stečajnega postopka in ki ga pridobi med stečajnim postopkom (Prelič, 2006, str. 106).

Razdelitvena masa je unovčeni del stečajne mase, namenjen za plačilo terjatev upnikov. Razdelitvena masa nastaja, ko se unovčuje premoženje, ki spada v stečajno maso. Denar, ki se pridobi z unovčevanjem premoženja, katero spada v stečajno maso, se uporabi za kritje stroškov stečajnega postopka. Del unovčene stečajne mase, ki ostane po kritju stroškov stečajnega postopka, je namenjen plačilu terjatev upnikov (Plavšak, 2000, str. 16).

$$\text{Razdelitvena masa} = \text{unovčena stečajna masa} - \text{stroški stečajnega postopka} \quad (1)$$

Upniki se poplačajo sorazmerno in prednost pri poplačilu iz razdelitvene mase imajo delavci v višini izhodiščnih plač, ki so določene s kolektivno pogodbo. Omenjene obveznosti se poravnajo v celoti kot stroški stečajnega postopka. Prav tako se v celoti prednostno poravnajo tiste obveznosti, ki so nastale med stečajnim postopkom in so prav tako opredeljene kot stroški stečajnega postopka (Ivanjko & Kocbek 2001, str. 526–527).

Upravitelj pripravi osnutek razdelitve razdelitvene mase, ki ga sprejme stečajni senat. V osnutku so podatki o višini denarnih sredstev, ki so namenjeni razdelitvi, upniki, višina priznanih terjatev, upniki, za katere se v glavni delitvi zagotovi rezervacija v višini njihovih terjatev, odstotek, ki ga predstavlja terjatev posameznega upnika glede na seštevek vseh terjatev, ter odstotek in znesek, v katerem bodo terjatve izplačane (Ivanjko & Kocbek 2001, str. 526–527).

Upniki nato obravnavajo osnutek za glavno razdelitev. Če nimajo bistvenih pripomb, stečajni senat sprejme sklep o glavni razdelitvi razdelitvene mase. Na podlagi pravnomočnega sklepa o glavni razdelitvi upravitelj v 15 dneh od pravnomočnosti izplača terjatve upnikom (Prelič, 2006, str. 109).

Sredstva, ki ostanejo po popolnem poplačilu upnikov, so namenjena lastnikom (Ivanjko & Kocbek 2001, str. 526–527).

2.5.4 Stroški stečajnega postopka

Stroški stečajnega postopka so vse obveznosti stečajnega dolžnika, ki nastanejo med stečajem, torej po začetku stečaja. Tekom stečajnega postopka je veliko pošiljanja poslovne korespondence, na primer vračanje računov, razne pritožbe, obvestila itd. Tako stroške poštnih storitev lahko štejemo kot stroške stečajnega postopka in prav tako tudi strošek banke, ki upravitelju vodi stečajni transakcijski račun. Poleg naštetih stroškov pa so stroški stečajnega postopka tudi iz naslova različnih javnih objav. Ta strošek nastane predvsem takrat, ko gre za prodajo premoženja, stroški računovodskih, administrativnih storitev ter strošek pisarniškega materiala.

2.6 Zaključek stečajnega postopka

Stečajni postopek se zaključi, ko so končana vsa opravila oziroma ko je opravljena končna razdelitev. Takrat upravitelj predloži sodišču končno poročilo o svojem delovanju. Sodišče na podlagi tega poročila in mnenja upniškega odbora izda sklep o končanju stečajnega postopka, ki se objavi na spletnih straneh AJPES.

Kolikor ostane premoženja stečajnega dolžnika, se uporabi za kritje stroškov stečajnega postopka. V primeru, da iz razdelitvene mase ostane premoženje, se to z načrtom končne razdelitve razdeli družbenikom stečajnega dolžnika v sorazmerju z njihovimi deleži. V primeru, da upniki ali družbeniki ne pristanejo na prevzem premoženja, pa se to premoženje prenese na Republiko Slovenijo.

Proti stečajnemu postopku brez razdelitve upnikom lahko ugovarja upnik, če meni, da je vrednost premoženja stečajnega dolžnika ocenjena prenizko ali pa so stroški ocenjeni previsoko, če je verjetno, da spada v stečajno maso premoženje, ki ni bilo upoštevano, ali

če je verjetno, da bi bilo mogoče z izpodbijanjem dolžnikovih pravnih dejanj povečati premoženje, ki spada v stečajno maso.

2.6.1 Zaključna bilanca stanja podjetja v stečaju

Naloga stečajnega upravitelja je, da pred dokončno razdelitvijo stečajne mase izdela zaključno stečajno bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz finančnega izida.

2.6.2 Računovodski izkazi po zaključku stečaja

Ob zaključku stečajnega postopka, to je na dan pred dokončno razdelitvijo stečajne mase, stečajni upravitelj sestavi zaključno bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja ter izkaz finančnega izida. Poleg tega pa mora podati tudi sklepno poročilo o svojem poslovanju. Poročilo, ki ga stečajni upravitelj predloži stečajnemu senatu, predstavi izid poslovanja, zlasti s primerjavo začetne stečajne bilance, podatke o unovčeni stečajni masi in o razdelitveni masi ter rezultate delitve le-te, kar je razvidno iz Tabele 2 (Šinkovec & Škrget, 1999, str. 364).

Tabela 2: Zaključna stečajna bilanca

Aktiva	Pasiva
1. Denarna sredstva	1. Preostale obveznosti do ločitvenih upnikov
2. izguba	2. Obveznosti za usklajene, v postopku prerekanе terjatve
	3. Obveznosti do navadnih upnikov
	4. Obveznosti za stroške stečajnega postopka
Skupaj	Skupaj

Vir: R. Hieng, Finančno poslovanje, postopki zaradi insolventnosti in (prisilno in prostovoljno) prenehanj družb, 2008, str. 34.

Po zaključku stečajnega postopka se računovodski izkazi, knjigovodske listine in druga dokumentacija hrani pri organizaciji, pooblaščeni z zakonom, ali organizaciji, ki je registrirana za opravljanje storitev arhiviranja, v rokih, ki so predpisani v SRS 37.

2.7 Hramba računovodskih izkazov, knjigovodskih listin in druge dokumentacije

Računovodske izkaze, knjigovodske listine ter preostalo dokumentacijo za čas pred začetkom stečajnega postopka je potrebno hraniti v skladu s SRS 21 in drugimi, predvsem davčnimi predpisi.

Ob zaključku stečajnega postopka se vse zgoraj naštete listine in dokumentacija hrani pri organizaciji, pooblaščenici z zakonom, ali organizaciji, registrirani za arhiviranje. Dolžnost upravitelja je, da poskrbi za ustrezno shranitev dokumentacije ter jo hrani v skladu z roki, ki jih predpisuje SRS 37.39.

Stroški hranjenja se poplačajo iz stečajne mase, saj se ti štejejo kot strošek postopka.

Roki hrambe dokumentacije (SRS 21.14, 2006, str. 132):

- začetna in zaključna bilanca – trajno;
- glavna knjiga, pomožne knjige in dnevnik – 5 let po zaključitvi postopka;
- končni obračun plač zaposlenih in izplačilne liste za obdobja, za katera ni končnih obračunov plač – 5 let po zaključitvi postopka;
- vmesni računovodski izkazi – leto dni po zaključitvi postopka;
- knjigovodske listine, na podlagi katerih se knjiži, in z zakonom predpisane listine – leto dni po zaključitvi postopka;
- knjigovodske listine, na podlagi katerih se knjiži, in z zakonom predpisane listine – leto dni po zaključitvi postopka;
- knjigovodske listine plačilnega prometa v pooblaščenih finančnih institucijah – 6 mesecev po zaključitvi postopka;
- prodajni kontrolni bloki, pomožni obračuni in podobne knjigovodske listine – 6 mesecev po zaključitvi postopka.

3 PRAVNI IN RAČUNOVODSKI VIDIK STEČAJNEGA POSTOPKA IZBRANEGA PODJETJA

V nadaljevanju sledi predstavitev izbranega podjetja v stečajnem postopku, kjer bo predstavljen začetek njegove insolventnosti, in sicer vse od uvedbe stečajnega postopka, vključno z vsemi aktivnostmi, ki so se dogajale tekom postopka tako iz pravnega in računovodskega vidika.

3.1 Predstavitev podjetja v stečajnem postopku in začetek njegove insolventnosti

Transportno podjetje X je bila družba z omejeno odgovornostjo, ki je bila ustanovljena leta 2003 in je imela 5 zaposlenih.

Glavna dejavnost podjetja so bili klasični prevozi tovorov, predvsem žita. Podjetje je uvažalo pšenico in koruzo iz Madžarske ter jo dostavljalo dvema velikima odjemalcema, in sicer sta to bila podjetje iz Italije in predelovalno podjetje iz Maribora.

Podjetje je na začetku svojega delovanja imelo v lasti dve tovorni vozili, sčasoma se je pokazala potreba po tretjem, kar je bil razlog, da se je lastnik, ki je bil tudi direktor podjetja, odločil za nakup.

Ker sredstev za nakup novega tovornega vozila ni bilo, je podjetje nakup tretjega tovornega vozila financiralo z leasingom, torej z najemom pri podjetju Leasing, d.o.o.

Podjetje je raslo počasi, ves čas svojega delovanja je torej oskrbovalo le dva večja odjemalca žit, kar je podjetju predstavljajo največji dohodek. Poleg teh dveh pa je oskrbovalo tudi nekaj drugih odjemalcev, ki pa so bili le občasni odjemalci.

Podjetnika je v času, ko se je odločal o nakupu še četrtega tovornega vozila, ko je želel povečati svoj vozni park, doletela plačilna nedisciplina njegovih dveh največjih odjemalcev. Obe podjetji sta pričeli z zamudo plačil za opravljene storitve. Podjetnika so tako pričele pestiti likvidnostne težave. Zamudne obresti pri neplačevanju obveznosti po leasing pogodbi so se iz meseca v mesec večale, delavcem je skrajšal delovni čas, znižal plače. Da je lahko poravnal najnujnejše obveznosti, je pričel z najemanjem posojil pri bankah. Podjetnik, ki je bil edini ustanovitelj družbe, se je zadolžil pri eni izmed slovenskih bank in v zavarovanje zastavil svojo nepremičnino, in sicer hišo s travnikom.

Dolgovi so se večali, povečevale pa so se tudi terjatve. Dolžnik ni bil zmožen izterjati terjatev, hkrati pa tudi ne prodati tovornih vozil. Odločil se je, da bo iz lastnih sredstev (torej del svojih prihrankov) namenil le še za plačilo varščine sodišču, da bo le-to pričelo stečajni postopek nad njegovim podjetjem.

3.2 Predlagatelj uvedbe stečajnega postopka

Stečajni dolžnik je na pristojno Okrožno sodišče vložil predlog za začetek stečajnega postopka po določilu 1. točke 231. člena ZFPPIPP, saj je bila njegova dejavnost zaradi vse večje nelikvidnosti iz dneva v dan bolj ogrožena.

Nihče od upnikov stečajnega dolžnika ni vložil predloga za začetek stečajnega postopka, tako da je dolžnik šele po dveh mesecih, ko je povsem zaključil s poslovanjem ter ko je že odpustil vse delavce, vložil predlog za začetek stečajnega postopka.

Stečajni dolžnik je založil zahtevani predujem tako, kot to zahteva 233 člen ZFPPIPP. Ob vložitvi vsakega predloga, ne glede na to, kdo je predlagatelj, mora predlagatelj po zakonu plačati takso za sklep o začetku stečajnega postopka. Predujem za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka je namenjen kritju tistih stroškov, ki nastanejo, tudi če se izkaže, da je stečajna masa neznatne vrednosti in se stečajni postopek konča brez razdelitve upnikom. Predujem za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka je enak vsoti zneska pavšalnega nadomestila za objave, najnižjega zneska nadomestila upravitelja in pavšalnega zneska za

kritje drugih stroškov stečajnega postopka, ki se konča brez razdelitve upnikom (Plavšak, 2008, str 173).

Predlog mora za začetek stečajnega postopka vsebovati naslednje postavke (ZFPPIPP, 141. člen):

- identifikacijske podatke o dolžniku;
- opis dejstev in okoliščin, iz katerih izhaja, da je dolžnik postal insolventen, in dokaze o teh dejstvih;
- zahtevek, da sodišče nad dolžnikom začne stečajni postopek.

Predlogu za začetek stečajnega postopka je potrebno priložiti tudi morebitne listinske dokaze o tem, da je dolžnik postal insolventen. Predložiti je potrebno tudi dokaz o plačilu takse za sklep o začetku stečajnega postopka in predujma za kritje začetnih stroškov stečajnega postopka. Glede na to, da je predlog za začetek stečaja predlagal sam stečajni dolžnik, dokazi insolventnosti niso potrebni.

V primeru, da bi predlog za začetek stečajnega postopka vložil upnik, bi predlog moral vsebovati tudi opis dejstev in okoliščin, iz katerih verjetno izhaja, da ima terjatev do dolžnika in da dolžnik zamuja s plačilom te terjatve več kot dva meseca. Upnik mora predlogu za začetek stečajnega postopka priložiti morebitne listinske dokaze o svoji terjatvi in zamudi z njenim plačilom. Predlog za začetek stečajnega postopka se lahko umakne do izdaje sklepa o začetku stečajnega postopka.

3.3 Sklep o začetku stečajnega postopka in imenovanje upravitelja

Po določilu 239. člen ZFPPIPP je pristojno sodišče izdalo sklep o začetku stečajnega postopka zunaj naroka, glede na to, da je dolžnik sam vložil predlog za začetek stečajnega postopka, pa pristojnemu sodišču ni bilo potrebno izvesti naroka in zbirati dokazov o tem, ali je dolžnik insolventen.

Tako se je stečajni postopek nad dolžnikom, konkretno podjetjem X, d.o.o., pričel s sprejetjem sklepa pristojnega sodišča z njegovo objavo na spletnih straneh AJPES.

Glede na to, da mora biti začetek stečajnega postopka razviden tudi iz dolžnikovega imena, se zato firmi dolžnika doda oznaka **v stečaju**, zato bom v nadaljevanju podjetje X, d. o. o, pravilno poimenovala **X, d.o.o. – v stečaju**.

Začetek stečajnega postopka se je tako pričel 24. septembra 2008.

3.4 Aktivnosti stečajnega postopka iz pravnega vidika

Pravo v tržnem sistemu gospodarstva posveča veliko pozornosti stečaju in stečajnemu postopku. Stečajno pravo je sestavni del sodobne pravne ureditve tržnega gospodarstva, pri čemer se ta pravna veja ukvarja z zakonsko urejenimi postopki prenehanja gospodarskih družb zaradi nesposobnosti sodelovanja v tržni tekmi. Namen stečajnega prava je preučevanje sistematiziranja predpisov o stečaju ter iskanje novih rešitev, s katerimi naj bi se sanirala gospodarska družba, ki ima finančne težave (Ivanjko, 2004, str. 1053).

1. Priprava otvoritvenega poročila, vključno z opisom stečajne mase ter načrtom poteka stečajnega postopka. Upravitelj je v roku štirih mesecev od dne, ko se je začel stečajni postopek nad dolžnikom, pripravil otvoritveno poročilo in ga predložil Okrožnemu sodišču.

Pred pripravo otvoritvenega poročila je upravitelj opravil primopredajo stečaja s poslovodstvom stečajnega dolžnika in njegovimi lastniki. Upravitelj je ob primopredaji stečaja pridobil splošne podatke o družbi, prevzel je vso potrebno dokumentacijo, ki je potrebna za vodenje stečaja, tako računovodska kot preostala dokumentacija, prevzel osebne mape zaposlenih za pripravo odpovedi, žige oziroma pečate stečajnega dolžnika ter ostale potrebne podatke.

2. Priprava seznama potrebne dokumentacije, ki jo mora stečajni dolžnik pripraviti za upravitelja in mu jo na dan primopredaje izročiti ter seznam potrebnih aktivnosti, ki jih mora opraviti poslovodstvo stečajnega dolžnika. Seznam dokumentacije, ki se potrebuje tekom stečajnega postopka, sem povzela takole:

1. registrska dokumentacija stečajnega dolžnika (registracija družbe, akt o ustanovitvi, potrdilo o identifikaciji za DDV, potrdilo o matični številki pri AJPES-u);
2. vse žige dolžnika;
3. kartice in gesla za dostop do plačilnega prometa, če je ta elektronski;
4. izpis prometa oziroma izpiskov transakcijskega računa za obdobje zadnjega meseca pred začetkom stečajnega postopka;
5. zaradi zavarovanja dolžnikovega imetja je potreben prevzem ključev objektov, katerih lastnik oziroma najemnik je stečajni dolžnik;
6. dolžnika se obvesti, da pripravi in pošlje obvestilo o začetku stečajnega postopka DURS-u;
7. pripravi zaključni račun na dan pred uvedbo stečajnega postopka. Zaključni račun podpiše direktor oziroma pooblaščenec dolžnika;
8. dolžnik mora pripraviti obračun davka od dohodka pravnih oseb na dan pred uvedbo stečajnega postopka. Obračun davka podpiše še direktor oziroma pooblaščenec družbe;
9. pripravi izpis bruto bilance na dan pred uvedbo stečajnega postopka;
10. pripravi izpis odprtih postavk vseh kupcev oziroma kreditorejmalcev;

11. pripravi izpis odprtih postavk vseh dobaviteljev;
12. pripravi izpis osnovnih sredstev, inventurni zapisnik;
13. pripravi izpis zalog materiala, inventurni zapisnik;
14. pripravi izpis zalog blaga, inventurni zapisnik;
15. pripravi kadrovske mape vseh zaposlenih, ki so na dan stečaja zaposleni pri stečajnem dolžniku. Mapa naj vsebuje sledeče podatke: osebni podatki zaposlenih delavcev, davčna št., matična št. in osebni račun;
16. pripravi tudi podatke o bivših zaposlenih, ki jim je prenehalo delovno razmerje v letu pred začetkom stečajnega postopka. Podatki morajo zajemati osebne podatke delavcev, davčna št., matična št., osebni račun in datum, kdaj jim je prenehalo delovno razmerje, podatke za dohodnino pred uvedbo stečajnega postopka in obrazec M-4;
17. pripravi obračun DDV do začetka stečajnega postopka in ga odda na pristojni DURS.

3. Priprava otvoritvenega poročila. Upravitelj je otvoritveno poročilo pripravil na podlagi podatkov primopredajnega zapisnika in na podlagi izvršenih aktivnosti, ki jih je opravil upravitelj v štirih mesecih od dneva objave stečajnega postopka na AJPES-u.

Otvoritveno poročilo je vsebovalo naslednje:

- opis premoženjskega stanja ter kratko pojasnilo vzroka za začetek stečajnega postopka;
- dejansko stanje odprtih obveznosti, ki jih je bilo na dan stečaja 75.000 EUR, in stanje odprtih terjatev, ki jih je bilo na dan stečaja 9.000 EUR.

Zaradi ugotavljanja odgovornosti posloводства ter morebitnega privilegiranja upnikov je upravitelj opravil tudi pregled poslovanja stečajnega dolžnika v zadnjem letu.

Kot je razvidno iz zgoraj navedenih podatkov, izvzetih iz otvoritvene bilance, ki jo je pripravil upravitelj, so obveznosti močno presegle terjatve in pritiski s strani vseh upnikov so vse večji. Posloводство je bilo pri izterjavi neuspešno, sredstev za poravnavo tekočih obveznosti pa tudi ni bilo več. Tovorna vozila so bila iztrošena in stara, sam dolžnik jih ni prodal, ker je vedno upal na boljše čase, vendar teh ni bilo.

Podjetje v stečaju je imelo blokiran račun, tako da ga je upravitelj le še zaprl in odprl nov transakcijski račun pri eni izmed slovenskih bank za namen nabiranja sredstev v stečajno maso.

3.4.1 Preizkus terjatev in priprava osnovnega seznama preizkušenih terjatev

Upniki morajo v stečajnem postopku prijaviti vse svoje terjatve do stečajnega dolžnika, ki so nastale do začetka stečajnega postopka. Rok za prijavo terjatev v stečajnem postopku je tri mesece po objavi oklica o začetku stečajnega postopka.

Zaposlenim, katerih delo je zaradi začetka stečajnega postopka postalo nepotrebno, ni treba prijavljati njihovih prednostnih nezavarovanih terjatev za plače in nadomestila plač v času od začetka stečajnega postopka do poteka odpovednega roka, odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja ter pripadajočih davkov in prispevkov. Terjatve veljajo za prijavljene z dnem, ko so nastale.

Dne 24. decembra 2008 se je iztekel trimesečni rok za prijavo terjatev v stečajno maso s strani upnikov. Upravitelj je na Okrožnem sodišču prevzel prijave ter jih v mesecu dni pregledal ter sodišču predložil osnovni seznam preizkušenih terjatev in ga tudi objavil na spletni strani AJPES. Seznam prijavljenih terjatev je prikazan v Tabeli 3. Zneski so v EUR.

Tabela 3: Seznam prijavljenih terjatev podjetja X, d.o.o. – v stečaju

Zap. št. terjatve	Upnik in identifikacijski podatki:	Prijavljena glavnica	Kapitalizirane obresti	Prijavljeno skupaj	Od tega prednostna terjatev (21. čl. ZFPPIPP)	Priznane:	Prerekane:
1.	Delavec 1	2.400,00	36,1	2.436,10	2.436,10	2.436,10	
2.	Delavec 2	2.400,00	36,1	2.436,10	2.436,10	2.436,10	
3.	Delavec 3	2.400,00	36,1	2.436,10	2.436,10	2.436,10	
4.	Delavec 4	2.800,00	42,12	2.842,12	2.842,12	2.842,12	
5.	Delavec 5	2.600,00	39,11	2.639,11	2.639,11	2.639,11	
6.	Posojilo d.o.o.	25.000,00	376,03	25.376,03		25.376,03	
7.	Dobavitelj goriva A d.o.o.	17.000,00	255,7	17.255,70		17.255,70	
8.	Avtomehanik d.o.o.	15.000,00	225,62	15.225,62		15.225,62	40,00
9.	Dobavitelj goriva B d.o.o.	5.000,00	75,21	5.075,21		5.075,21	
10.	Najemodajalec d.o.o.	6.000,00	134,63	6.134,63		6.134,63	
11.	Leasing d.o.o.	18.000,00	270,74	18.270,74		18.270,74	
<i>Skupni seštevek :</i>				100.167,46		74.751,43	

Vir: Interni podatki stečajnega dolžnika.

V nadaljevanju podajam pojasnila k seznamu prijavljenih terjatev.

1. Pojasnilo k terjatvi pod zaporedno št. 6: upnik uveljavlja ločitveno pravico na podlagi sklenjenega notarskega zapisa, opr. št. SV 2222/02, z dne 5. decembra 2002 na nepremičnini, vpisani pri Zemljiški knjigi Okrajnega sodišča v Kopru, vložek št. 1, k. o. Koper, na parcelni številki 2, v naravi dvorišče v izmeri 319 m² in stanovanjska hiša v izmeri 120 m². Upravitelj je terjatev v celoti priznal.

2. Pojasnilo k terjatvi pod zaporedno št. 9: upnik uveljavlja pravico do povračila sodne takse, ki jo je imel ob prijavi terjatve v stečajno maso. Upravitelj prijavljeno terjatev pod zaporedno št. 9 delno prereka v delu, ki se nanaša na stroške sodne takse za prijavo terjatve v višini 40,00 EUR.

Skladno s 129. člen ZFPPIPP mora vsak upnik sam pokrivati stroške svoje udeležbe v stečajnem postopku. Upravitelj je terjatev v celoti priznal.

3. Pojasnilo k terjatvi pod zaporedno št. 11: upnik uveljavlja izločitveno pravico na podlagi sklenjene pogodbe o finančnem najemu, torej leasingu.

Leasing predstavlja, da stečajni dolžnik ni imel v lasti enega tovornega vozila, saj je bilo to obremenjeno z leasingom, kar pomeni, da je last podjetja Leasing, d.o.o., in predstavlja razlog, da je upnik uveljavil izločitveno pravico. Upravitelj je terjatev v celoti priznal.

Upravitelj je po pregledu in preizkusu terjatev pripravil zgornji seznam terjatev ter podal svojo izjavo skladno z 61. členom ZFPPIPP. Skupno je terjatve do stečajnega dolžnika prijavilo 11 upnikov v skupnem znesku 69.900,00 EUR.

Upravitelj je prijavljene terjatve v celoti priznal, z izjemo ene terjatve, ki jo je prerekal v delu, ki se nanaša na stroške iz naslova plačila sodne takse, ki jo je moral upnik ob prijavi terjatve v stečajno maso plačati. Upravitelj je v celoti priznal tudi prijavljene ločitvene in izločitvene pravice.

Sodišče je v treh dneh od prejema osnovnega seznama objavilo osnovni seznam preizkušenih terjatev. Nihče od upnikov zoper objavljeni osnovni seznam v predpisanem roku, ki je 15 dni, ni ugovarjal. Upniki bi sicer lahko ugovarjali v primeru, če seznam ne bi vseboval upnikovih pravočasno prijavljenih terjatev ali pa v primeru, če upnikovi podatki o terjatvi v seznamu ne bi bili pravilno navedeni.

3.4.2 Pregled ločitvenih in izločitvenih zahtevkov ter pregled prednostih terjatev

Prijava terjatve v postopku zaradi insolventnosti mora vsebovati določene zahteve za priznanje terjatve v postopku in opis dejstev, iz katerih izhaja utemeljenost zahtevka in dokaze o njih. Vsi upniki so pravočasno prijavili glavnico terjatve, poleg nje pa so vsi upniki uveljavljali tudi nastale obresti.

Terjatve delavcev iz naslova neizplačanih odpravnin veljajo za prednostne terjatve, kajti vsakemu zaposlenemu pripada tudi odpravnina po 109. členu ZDR, saj je bila delavcu podana odpoved pogodbe o zaposlitvi iz poslovnih razlogov.

Podjetje Leasing, d.o.o., je nad svojo prijavljeno terjatvijo uveljavilo izločitveno pravico, podjetje Posojilo, d.o.o., pa je uveljavilo ločitveno pravico, in sicer na podlagi zastavljenega osebnega premoženja stečajnega dolžnika.

3.4.3 Prodaja premoženja stečajnega dolžnika

Edino stvarno premoženje stečajnega dolžnika sta bili dve tovorni vozili in nekaj osnovne pisarniške opreme. Tovorni vozili sta kot bili osnovni sredstvi pred začetkom stečajnega postopka v celoti amortizirani. Njuna vrednost je bila zaradi starosti zelo nizka. Tovorni vozili sta bili znamke MAN, obe letnik 1998. Upravitelj se je odločil, da obe vozili proda, kajti tretje vozilo, s katerim je razpolagal stečajni dolžnik, je zaseglo podjetje Leasing, d.o.o.

Postopek prodaje je potekal takole:

1. Vzpostavitev kontakta s pooblaščenim ocenjevalcem vrednosti opreme in nepremičnin. Pred prodajo je pooblaščen ocenjevalec ocenil vrednost premoženja stečajnega dolžnika. Ocena vrednosti premoženja je bila izdelana po Zakonu o revidiranju (ZRev-2, Ur. l. RS, št. 65/08) na podlagi tržne in likvidacijske vrednosti. Pooblaščen ocenjevalec je pripravil poročilo, ki je zajemalo tako tržno kot tudi likvidacijsko vrednost tovarnjakov. Ocenjena tržna vrednost je bila podlaga za določitev izhodiščne oziroma izklicne cene, ocenjena likvidacijska vrednost pa je pomembna za uporabo pravil o najnižji prodajni ceni.

2. Upravitelj je pripravil predlog o prodaji premoženja in ga je predložil Okrožnemu sodišču. Prodaje ni dovoljeno začeti, dokler obstaja ovira za prodajo. Sodišče je na podlagi predloga upravitelja izdalo sklep o prodaji. S sklepom o prodaji je sodišče določilo izhodišča, ki jih je moral upravitelj upoštevati pri postopku izbire najugodnejše ponudbe in nadaljnje sklenitve prodajne pogodbe. Sodišče določi način prodaje premoženja, izklicno oziroma izhodiščno ceno in znesek varščine.

Varščina je denarni znesek, s plačilom katerega dražitelj pri javni dražbi ali ponudnik pri zbiranju ponudb utrdi svojo obveznost skleniti prodajno pogodbo, če bo na dražbi ali v postopku zbiranja ponudb uspel. Če postopek javne dražbe ali zavezujočega zbiranja ponudb ni uspešen, lahko sodišče z dodatnim sklepom določi, da se opravi nezavezujoče zbiranje ponudb.

Izklicno ali izhodiščno ceno mora sodišče po zakonu določiti na podlagi ocenjene vrednosti premoženja, ki ne sme biti nižja od polovice vrednosti, ocenjene na podlagi likvidacijske vrednosti. Upravitelj se je odločil za nezavezujoče zbiranje ponudb, kar pomeni, da izhodiščna cena ni bila določena.

3. Izbira najugodnejše ponudbe. Po pravnomočnosti sklepa o prodaji je upravitelj pričel s postopkom izbire najugodnejše ponudbe. Upravitelj je pripravil razpis oziroma vabilo k dajanju ponudb in ga v roku osmih dni po pravnomočnosti poslal pristojnemu Okrožnemu sodišču. Sodišče je vabilo objavilo na spletni strani AJ PES-a.

Premoženje se praviloma proda na javni dražbi ali z zavezujočim zbiranjem ponudb, če pa sta postopka neuspešna, tudi na podlagi neposrednih pogajanj s kupci. Kot je že omenjeno, se je upravitelj odločil za nezavezujoče zbiranje ponudb, ki se od zavezujočega razlikuje po tem, da izhodiščna cena ni določena in je obveznost stečajnega dolžnika skleniti pogodbo s ponudnikom, ki ponudi najvišjo ceno, izključena. V primeru, da bi se upravitelj odločil za javno dražbo, pa bi veljalo, da se stečajni dolžnik zaveže skleniti prodajno pogodbo s tistim dražiteljem, ki bo na dražbi ponudil najvišjo ceno.

Upravitelj je pravočasno prejel le 4 ponudbe za odkup tovornih vozil in le eden izmed ponudnikov je bil pripravljen odkupiti obe vozili. Upravitelj je za najboljšega ponudnika oziroma kupca tovornih vozil izbral transportno podjetje, ki se ukvarja s transportom žita. Podjetje je odkupilo obe vozili za skupno ceno 46.000 EUR. Glede na poročilo ocenjevalca vrednosti, iz katerega je razvidna tržna cena v višini 52.000 EUR in likvidacijska cena v višini 50.000 EUR, je bila odločitev upravitelja smotrna in s strani sodišča tudi potrjena in odobrena.

Kupec in stečajni dolžnik, ki ga zastopa upravitelj, sta se dogovorila, da skleneta prodajno pogodbo in da kupec v znamenje prodajne pogodbe plača aro v roku, ki ga bosta določila s pogodbo in ne bo daljši od petih delovnih dni po sklenitvi pogodbe.

4. Sklenitev kupoprodajne pogodbe. Pogodbe o prodaji premoženja stečajnega dolžnika ni dovoljeno skleniti z osebo, ki je v zadnjih dveh letih pred uvedbo stečajnega postopka opravljala funkcijo člana posloводства, organa nadzora ali funkcijo prokurista v insolventnem dolžniku. Ni je dovoljeno skleniti s stečajnim upraviteljem ali sodnikom, ki vodi postopek, z družbenikom, katerega delež v kapitalu stečajnega dolžnika je večji od 10 odstotkov, z osebo, ki ima v razmerju do prej omenjenih oseb položaj ožje povezane osebe, in s pravno osebo, v kapitalu katere ima do prej omenjenih oseb delež, večji od 50 odstotkov.

Rok za plačilo kupnine ne sme biti daljši od treh mesecev po sklenitvi prodajne pogodbe. Stečajni dolžnik po zakonu ne odgovarja za stvarne napake prodanega premoženja. Glede na to, da je bila ocenjena vrednost premoženja, ki je bil predmet prodaje, enaka ali večja od 10.000 EUR, je tako sodišče izdalo soglasje k sklenitvi kupoprodajne pogodbe.

5. Prenos lastniške – premoženjske pravice na kupca. S plačilom kupnine prenehajo naslednje pravice tretjih na premoženju, ki je predmet prodajne pogodbe: zastavna pravica ali hipoteka in zemljiški dolg, pravica do prepovedi odtujitve in obremenitve ter osebne služnosti, stvarno breme ali stavbna pravica, če so bile te pravice pridobljene po začetku stečajnega postopka.

3.4.4 Izpodbijanje pravnih dejanj in prerekanje terjatev

V obravnavnem primeru stečajnega postopka do izpodbijanja pravnih dejanj ni prišlo, upravitelj pa tudi ni prerekal nobeni izmed prijavljenih terjatev. Vse terjatve so bile priznane v celoti, z izjemo ene, ki pa je bila prerekana za 40,00 EUR in je izkazovala pravdne stroške, katere plačnik je v skladu z ZFPPIPP upnik, ki prijavlja terjatev.

3.4.5 Priprava rednih poročil za posamezna trimesečja v skladu z 99. in 295. člen ZFPPIPP

Upravitelj je vsako trimesečje pripravil redno poročilo, ki je vsebovalo vsebinski opis dogajanj v stečajnem postopku v preteklih treh mesecih ter finančni del, v katerem številsko opredeljeni podatki opisujejo unovčeno in neunovčeno stečajno maso, stroške, nastale v stečajnem postopku vse od njegovega začetka, ter stroške, nastale za čas poročanja, torej za zadnje trimesečje, prikaz denarnih sredstev na računu, prihodki ter obveznosti.

3.4.6 Priprava končnega seznama preizkušenih terjatev

Upravitelj je v skladu z 69. členom ZFPPIPP na pristojno Okrožno sodišče predložil končni seznam preizkušenih terjatev, izmed katerih nobena ni bila prerekana, tako ne s strani upravitelja kot tudi ne s strani preostalih upnikov.

3.4.7 Priprava predloga načrta prve prednostne in splošne razdelitvene mase

Upravitelj je v skladu s 367. členom ZFPPIPP pripravil načrt prve prednostne razdelitve, ker so bile upoštevane terjatve, ki so jih prijaviли delavci v stečajno maso in le-te so bile prednostno in v celoti poplačane. Vse preostale terjatve so bile predmet splošne razdelitve po 363. členu ZFPPIPP in so bile poplačane po splošnem razmerju, to je na podlagi 3. odstavka 359. člena ZFPPIPP. Ko je upravitelj prejel obvestilo sodišča o pravnomočnosti prve prednostne razdelitve, je v celoti poplačal prednostne upnike. Glede na določila 361. člena ZFPPIPP je upravitelj Okrožnemu sodišču podal predlog za prvo splošno razdelitev splošne razdelitvene mase, saj sredstva v stečajnem postopku zadoščajo za delno poplačilo ugotovljenih rednih terjatev upnikov.

Ker v stečajnem postopku ni bila vložena nobena tožba na ugotovitev obstoja terjatev, ni bilo potrebno vzpostaviti nobene rezervacije za tovrstne terjatve, vse skladno s 362. členom ZFPPIPP.

Po pripravljenem načrtu prve prednostne razdelitve je prišlo do prvega poplačila prednostnih upnikov, in sicer delavcev – poplačilo terjatev iz naslova neizplačanih odpravnin v skupnem znesku 12.789,53 EUR.

Po uspešno opravljeni prodaji tovornih vozil in druge opreme se je v stečajno maso nateklo še dodatnih 46.000 EUR za tovorna vozila in 2.000 EUR za opremo, kar znaša skupaj z izterjanimi terjatvami 57.000 EUR. Ker je bil stečajni dolžnik zavezanec za davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV), se je stečajna masa povečala še za znesek, povečan za 20 odstotkov izstopnega DDV, ki je bil obračunan na prodani opremi ter na prodanih tovornih vozilih. Znesek DDV je skupaj znašal 9.600 EUR.

Podjetje je izkazovalo tudi stroške drugih storitev, skupaj z vstopnim DDV, in sicer:

- stroški poštних storitev v višini 25 EUR, od tega je 4,16 EUR vstopnega DDV-ja;
- bančni stroški za mesečno vodenje stečajnega transakcijskega računa, kar je skupaj od začetka do konca stečaja znašalo 140 EUR, vključno s stroški zapiranja računa ob zaključku stečaja 140 EUR. Pri bančnih stroških ni bilo vstopnega DDV, saj gre promet, ki je oproščen plačila DDV v skladu s 4. c točko 44. člen ZDDV-1;
- stroški računovodskih in administrativnih storitev v skupnem znesku 950 EUR, od tega znaša vstopni DDV 158,33 EUR;
- stroški cenvitve pooblaščenega ocenjevalca vrednosti podjetij, ki je ocenil vrednost pisarniške opreme, ter stroški tovornih vozil so skupaj znašali 550 EUR, od tega je vstopnega DDV 91,67 EUR.

Stečajna masa se je tako povečevala in upravitelj je pričel s pripravljanjem glavne razdelitve, v kateri bi bili poplačani navadni upniki.

Ko je upravitelj z državo poračunal svojo obveznost DDV in poplačal izvajalcem storitev vse stroške, vključno s stroškom nagrade upravitelju, je prišlo do naslednjega stanja:

- vsi stroški poslovanja so skupaj znašali 1.410,82 EUR;
- vstopni DDV (DDV v prejetih računih) 254,16 EUR, izstopni DDV (DDV v izdanih računih) 9.600 EUR, kar predstavlja obveznost do države iz naslova DDV v višini 9.345,84 EUR;
- stroški nagrade upravitelju, in sicer: nadomestilo upravitelju za izdelavo otvoritvenega poročila znaša 1.420,50 EUR, nadomestilo upravitelju za izdelavo preizkusa terjatev znaša 1.515,20 EUR, za unovčenje stečajne mase je upravitelj predvidel 3.750 EUR, torej skupaj 6.685,70 EUR. Ob vsakem izdanem sklepu o nagradi upravitelju si je lahko upravitelj iz stečajne mase izplačal 90 odstotkov nagrade, ostalih 10 odstotkov nagrade od vsakega sklepa pa je upravitelj rezerviral sredstva v stečajni masi, saj si bo preostanek nagrade lahko izplačal, ko bo stečajni postopek zaključen in ko bo upravitelj podal končno poročilo. Ker upravitelj dejavnost opravlja kot fizična oseba in ni zavezanec za davek na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV), gre za neto zneske nagrade, odmerjene v skladu s Pravilnikom o tarifi za odmero nagrade upravitelja v postopkih zaradi insolventnosti (Ur. l. RS, št. 54/2009).

Tekoči stroški, vključno z nagrado upravitelju, so znašali skupaj 17.442,36 EUR.

Stečajna masa je torej vsebovala naslednje:

- prihodki iz poplačanih terjatev do stečajnega dolžnika v višini 13.000 EUR;
- prihodki od prodaje opreme in tovornih vozil v višini 48.000 EUR;

- prihodki iz naslova izstopnega DDV v višini 9.600 EUR.
- Skupaj so prihodki v stečajni masi znašali 70.600 EUR.

Kot sem že omenila, so bili delavci prednostno poplačani v celoti, in sicer poplačane so bile glavnice in kapitalizirane obresti, ki so se natekle v času pred začetkom stečaja, natančneje 60 dni pred objavo stečaja, saj so delavci prejeli odpovedi iz poslovnega razloga.

Vsak delavec je samostojno prijavil svojo terjatev, nihče od njih pa ni izračunal kapitaliziranih obresti, zato jih je izračunal upravitelj, in sicer tako, kot je zahtevano v ZFPPIPP-u.

Izločitveni upnik, to je podjetje Leasing, d.o.o., je bil prav tako poplačan v celoti, saj je podjetje ob začetku stečaja odvzelo tovorno vozilo. Stečajni upravitelj je pomagal podjetju Leasing, d.o.o., da je lahko prodalo to vozilo, in sicer istemu kupcu, kot je kupil prvotni dve tovorni vozili. Vozilo je bilo prodano za 23.000 EUR, Leasing, d.o.o., pa je izkazoval terjatev v višini 18.270,74 EUR.

Prišlo je do naslednje situacije: glede na to, da je podjetje Leasing, d.o.o., ob začetku stečajnega postopka odvzelo tovorno vozilo, ki še ni bilo v celoti poplačano, v nadaljevanju pa ga je podjetje Leasing, d.o.o., prodalo s pomočjo upravitelja za več, kot pa je izkazoval terjatev do stečajnega dolžnika, je prišlo do pozitivne razlike med pogodbenim dolgom in izkupičkom od prodaje, in sicer v višini 4.729,26 EUR. Podjetje Leasing, d.o.o., je zgoraj navedeno razliko nakazalo na transakcijski račun stečajnega dolžnika ter v podpis oziroma potrditev poslalo stečajnemu dolžniku izstavljenе dobropise.

Iz tega sledi povečanje stečajne mase, ki je pred glavno delitvijo vsebovala 75.329,26 EUR, zmanjšanja pa so za vse zgoraj citirane stroške znašala 57.886,90 EUR, kar pa je bilo namenjeno za poplačilo navadnih terjatev in za poplačilo ločitvenih terjatev.

Podjetje Posojilo, d.o.o., je uveljavilo ločitveno pravico na podlagi zavarovane terjatve s hipoteko. Stečajni dolžnik je ob najetju posojila v zavarovanje zastavil svoje osebno premoženje, torej stanovanjsko hišo z vrtom. Ker je bila uveljavljena ločitvena pravica in ker je bilo dovolj sredstev v stečajni masi, je bila tudi ta terjatev v celoti poplačana v skupnem znesku 25.376,03 EUR. Za poplačilo navadnih terjatev je bila razpoložljiva stečajna masa le še v višini 32.510,87 EUR.

Pred glavno delitvijo sredstev iz stečajne mase je upravitelj moral pripraviti davčni obračun, kajti velja pravilo, da morajo biti pred glavno delitvijo vse obveznosti iz naslova davščin in prispevkov do države v celoti poravnane. Ker je bil stečajni dolžnik davčni zavezanec, je moral sestaviti končni davčni obračun na dan pred potrditvijo načrta končne

razdelitve ter ga davčnemu organu predložiti v predpisanem roku 15 dni od potrditve načrta (ZDavP-2, 368. člen).

Upravitelj je med navadne upnike razdelil 32.510,87 EUR, in sicer tako, da je izračunal razmerje v skladu s 3. odstavkom 359. člena ZFPPIPP, znesek razpoložljive razdelitvene mase in skupni znesek terjatev, ki jih potrebno upoštevati pri razdelitvi.

Izračun deleža poplačila prijavljenih terjatev je naslednji:

$$\text{odstotek poplačila upnikov} = \frac{\text{znesek, namenjen za izplačilo terjatev upnikov}}{\text{znesek celotnih priznanih terjatev upnikov}} \times 100 \quad (2)$$

Navadni upniki so bili poplačani 74,41-odstotno, in sicer:

- navadna terjatev pod zap. št. 7: 12.840,08 EUR;
- navadna terjatev pod zap. št. 8: 11.329,48 EUR;
- navadna terjatev pod zap. št. 9: 3.776,50 EUR;
- navadna terjatev pod zap. št. 10: 4.564,81 EUR.

Znesek nepoplačanih navadnih terjatev upnikom ostane v višini 11.180,29 EUR.

Upravitelj je ocenil, da je bilo poplačilo upnikov uspešno, saj je tekom stečaja unovčil vse premoženje in izterjal vse terjatve, zato je pripravil končno poročilo in zaključilo bilanco stanja ter izkaz uspeha.

3.4.8 Priprava končnega poročila o stečajnem postopku

Na podlagi pravnomočnega sklepa o prvi splošni razdelitvi so bili upniki poplačani. Ker je bilo celotno premoženje v stečajnem postopku že predhodno unovčeno, je bilo navedeno poplačilo tudi končna razdelitev v stečajnem postopku.

Glede na vse aktivnosti upravitelja in ugotovljeno stanje je upravitelj predlagal Okrožnemu sodišču, da skladno z določilom 2. točke 2. odstavka 104. člena ZFPPIPP odloči o izplačilu nagrade upravitelju po vseh pravnomočnih sklepih, saj je upravitelj rezerviral sredstva za izplačilo stečajnih nagrad.

V končnem poročilu je upravitelj še podal izjavo, da je izvedel vsa dejanja, ki jih je bilo potrebno opraviti v stečajnem postopku, vse v skladu z določili ZFPPIPP. Sodišču je tako predlagal, da izda sklep o končanju stečajnega postopka, da odloči o odmeri zadnjega dela njegove nagrade ter da ga razreši kot upravitelja v tem stečajnem postopku.

3.5 Aktivnosti stečajnega postopka z računovodskega vidika

V nadaljevanju podajam kratek pregled začetnih aktivnosti iz računovodskega vidika.

3.5.1 Pregled pravočasno prijavljenih terjatev v stečajni postopek iz strani upnikov

Upniki so v roku treh mesecev od objave stečajnega postopka prijavili svojo zapadlo terjatev do stečajnega dolžnika. Po prevzemu vseh pravočasno prispelih terjatev na Okrožnem sodišču je upravitelj v roku treh mesecev opravil pregled terjatev ter se o njih izrekel v skladu z 61. členom ZFPPIPP. Upravitelj je pripravil osnovni seznam preizkušenih terjatev, kjer je ob vsaki terjatvi podal izjavo, ali jo prizna v celoti, jo delno prereka ali jo prereka v celoti. Upravitelj je vse terjatve priznal v celoti, razen ene terjatve, katero je delno prerekal za znesek v višini sodne takse, ki jo je plačal upnik.

V kolikor upniki ne prijavijo svoje terjatve v trimesečnem roku od objave oklica o začetku stečajnega postopka na spletni strani AJPES-a oziroma, zamudijo rok, terjatev propade in ni nikoli poplačana.

Vsebina osnovnega seznama preizkušenih terjatev (ZFPPIPP, 61. člen):

- zaporedna številka terjatve;
- upnik in identifikacijski podatki;
- prijavljena glavnica;
- kapitalizirane obresti in pravdni stroški;
- skupni znesek prijavljene terjatve;
- opredelitev morebitne prednostne terjatve (ZFPPIPP, 21. člen);
- izjava upravitelja prerekane/priznane terjatve;
- opis dejstev v primeru, ko je upravitelj terjatvi prerekal.

3.5.2 Izterjava zapadlih terjatev

Stečajni dolžnik je na dan pred začetkom stečaja v svoji bilanci izkazoval 13.000 EUR odprtih terjatev. Upravitelj je takoj pričel z aktivnostjo izterjave zapadlih terjatev, in sicer s pisnim in telefonskim opominjanjem.

3.5.3 Priprava otvoritvene bilance stanja na dan začetka stečajnega postopka ter priprava finančnega poročila

Stečajni upravitelj mora v roku 30 dni po preteku trimesečnega obdobja od začetka stečaja izdelati otvoritveno bilanco stanja na dan, ko se je začel stečajni postopek. V otvoritveni

bilanci je tako ponazorjeno stanje sredstev ter stanje obveznosti stečajnega dolžnika na dan stečaja.

V nadaljevanju sledi prikaz otvoritvene bilance stanja na dan začetka stečaja obravnavnega stečajnega dolžnika X:

Iz otvoritvene bilance je razvidno, da je stečajni dolžnik posloval z izgubo v višini 6.600 EUR, kar pomeni, da obveznosti do lastnikov ni. Po pregledu pravočasno prijavljenih terjatev je upravitelj ustrezno razvrstil terjatve ter se o njih izrekel ter le eno izmed prijavljenih terjatev delno prerekal, in sicer zaradi tega, ker je upnik poleg glavnice in obresti prijavil tudi stroške takse, ki pa jih mora plačati sam upnik. S 1. januarjem 2011 upniki ne potrebujejo več plačati takse ob prijavljenih terjatvah.

Upravitelj je dal oceniti premoženje stečajnega dolžnika pooblaščenemu cenilcu vrednosti nepremičnin. Cenitev vsebuje tržno in likvidacijsko vrednost, vendar so v otvoritveni bilanci izkazane likvidacijske vrednosti. Upravitelj je ob objavi otvoritvene bilance stanja podal še svojo prvo redno poročilo, kjer so opisane celotne aktivnosti, ki jih upravitelj opravil zadnje tri mesece od začetka stečaja. Tukaj gre predvsem za povzetek primopredajnega zapisnika upravitelja, opis ugotovljenega stanja ter opis poteka nadaljnjih aktivnosti upravitelja pri vodenju stečajnega postopka.

3.5.4 Priprava finančnih poročil za posamezna trimesečja kot priloga k rednim poročilom upravitelja

Upravitelj je vsako trimesečje izdelal redno poročilo, ki ga je objavil na spletni strani AJPES-a, in sicer je na primer 30. aprila objavil poročilo, ki izkazuje stanje za prvo trimesečje leta, torej od januarja do marca. Redno poročilo upravitelja vsebuje tako finančni kot tudi opisni del.

V rednem poročilu morata biti ločeno prikazani stanji unovčene in neunovčene stečajne mase, in sicer tako od začetka stečaja, kot tudi samo za obdobje, za katerega se poroča, prihodki, stroški – tako tekoči kot tudi občasni, stroškovni del poročila je načeloma enak predračunu, ki ga poda upravitelj sodišču, ter stanje denarnih sredstev ob koncu poročevalskega obdobja.

3.5.5 Priprava zaključne bilance stanja podjetja v stečaju

Upravitelj je na dan 31. december 2009 poleg rednih poročil pripravil bilanco stanja in izkaz uspeha, ki ga je skupaj z obračunom davka od dohodkov pravnih oseb dne 31. 3. 2010 predložil DURS-u. Podatki za pripravo bilance stanja in izkaza poslovnega izida so se nanašali za čas od dneva začetka stečaja, torej od 24. septembra 2009 do 31. decembra 2009.

Zaključno bilanco stanja je naredil upravitelj na dan pravnomočnosti sklepa o zaključku stečaja, ki ga je izdalo sodišče, in sicer zatem, ko je od upravitelja prejelo končno poročilo. Zaključek stečajnega postopka je bil 4. februarja 2010, sklep o zaključku stečaja pa je bil pravnomočen 19. februarja 2010, kar pomeni, da je bila zaključna bilanca stanja narejena na ta dan. Rok za oddajo zaključne bilance stanja je zadnji dan v naslednjem mesecu, ko se je stečaj zaključil.

3.5.6 Priprava zaključnega poročila

Upravitelj je predložil končno finančno poročilo, iz katerega so razvidni unovčena stečajna masa, stroški in vsi prihodki skupaj. Premoženje stečajnega dolžnika je bilo v celoti unovčeno, prišlo je do poplacha terjatev upnikom, in sicer so bile prednostne terjatve poplačane 100-odstotno, navadne – nezavarovane pa so bile poplačane 74,41-odstotno. Terjatve z ločitveno in izločitveno pravico pa so bile prav tako poplačane 100-odstotno. Vso dokumentacijo je stečajni dolžnik prevzel v arhiv in jo bo hranil na svojem domu.

Upravitelj je bil s svojim delom zadovoljen, kajti uspelo mu je prodati vsa tovorna vozila, hkrati mu je uspelo izterjati vse zapadle terjatve stečajnega dolžnika, prav tako so zadovoljstvo občutili upniki.

Sam stečajni dolžnik tega ni mogel storiti in na ta način poplačati upnikov, kajti čutil je, da tega sam ne bi zmožel, kar pa je tudi predstavljalo razlog, da je dal svoje podjetje v stečajni postopek. Upravitelj je tako predlagal sodišču, da skladno z določilom 2. točke 2. odstavka 104. člena ZFPPIPP odloči o izplačilu preostanka nagrade upravitelju po predhodnih sklepih iz sredstev, zagotovljenih iz predujma in iz stečajne mase. Upravitelj se je na koncu še izrekel, da je izvedel vsa dejanja, ki jih je bilo potrebno opraviti v stečajnem postopku v skladu z določili ZFPPIPP.

SKLEP

Računovodski izkazi, ki zrcalijo sliko dogajanja v podjetju, so vir dragocenih informacij, ki jih podjetniki premalo izkoriščajo. Zlasti manjša podjetja in tista, ki koristijo storitve zunanjih računovodskih družb, sprejemajo izdelavo računovodskih izkazov zgolj kot zakonsko zahtevo, s katero imajo le stroške in nikakršnih koristi. Zelo pomembno je, da poslovodstvo s pomočjo različnih prijemov pravočasno odkrije vzroke, ki so pokazatelji krize, in da hkrati presodi, ali so težave začasne in jih podjetje v takem primeru lahko prebrodi ali obstaja dolgoročni problem, ki ogroža obstoj podjetja.

Stečajni postopek, ki ga pri nas ureja Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, se opravi nad dolžnikom, ki je dalj časa plačilno nesposoben in/ali prezadolžen. Pri stečajnem postopku se prepletajo ekonomski, finančni in pravni problemi. Potrebno je poznati potek

dogajanja in predvideti posledice določenih dejanj ter ukrepati ob pravem času, da bodo posledice stečaja minimalne za vse udeležence postopka.

Stečaj praviloma ni postopek, ki bi bil namenjen reševanju podjetja iz finančne krize, ampak je njegov osnovni namen čim hitreje in v čim večjem odstotku poplačati terjatve upnikov do preveč zadolženega in insolventnega podjetja, pri tem pa je dopustnost vodenja stečajnega postopka tesno povezana s predpostavko, da je na voljo dovolj premoženja, da bo pravna oseba, glede katere je bila sprejeta odločitev o njenem prenehanju, mogla izpolniti svoje obveznosti upnikov.

Cilj računovodskih izkazov podjetja v stečaju je dajati informacije o začetni stečajni bilanci, unovčevanju stečajnega premoženja, delovanju podjetja v stečaju in končni stečajni bilanci za stečajne upnike, stečajni senat ter zainteresirano javnost.

Naloga podjetja v stečaju je, da sestavi zaključno bilanco stanja in izkaz poslovnega izida na dan pred začetkom stečajnega postopka, vse v skladu s temeljnimi slovenskimi računovodskimi standardi in predpisi ob upoštevanju predpostavke delujočega podjetja.

Na dan začetka postopka mora stečajni upravitelj sestaviti začetno stečajno bilanco v skladu s pravili vrednotenja in merjenja računovodskih postavk, ki jih predpisuje slovenski računovodski standard 37. Od zaključene bilance se začetna bilanca razlikuje po tem, da je njeno premoženje izkazano po likvidacijski vrednosti oziroma po vrednosti, za katero je mogoče pričakovati, da bo iztržena s prodajo. Med samim postopkom pa upravitelj sestavlja bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja najmanj vsake tri mesece. Pred zaključkom stečajnega postopka upravitelj sestavi še zaključne računovodske izkaze in osnutek glavne razdelitve.

Na obravnavnem primeru sem prikazala, kako pomembno vlogo ima upravitelj skupaj z ostalimi organi stečajnega postopka pri vodenju stečaja. Ena izmed njegovih pomembnejših nalog je izdelava načrta vodenja stečajnega postopka, skupaj s predračunom stroškov in terminskim planom. Pri vodenju poslov stečajnega dolžnika mora upravitelj kot »dober gospodar« doseči najugodnejšo poplačilo terjatev na podlagi doseganja pravega razmerja med kupnino in stroški stečaja v primernem času, zato so odločitve stečajnega upravitelja in stečajnega senata vse prej kot enostavne oziroma lahke in jih lahko zato enačimo z najzahtevnejšimi odločitvami poslovnih delavcev in organov upravljanja večjih gospodarskih družb.

Pri vodenju stečajnega postopka je upravitelj poiskal najugodnejšega in najprimernejšega kupca in s tem dosegel pogoj prodaje, ki velja bolj za normalne tržne razmere, kajti zaradi pomanjkanja časa in drugih predpogojev je težko v kratkem času najti ustreznega kupca. Sodišče je tekom stečajnega postopka na prošnjo upravitelja ugodilo podaljšanje roka za

prodajo premoženja stečajnega dolžnika, zaradi česar je upravitelj lahko sklenil nakup z najboljšim kupcem.

Iz navedenega sledi, da so določeni roki, ki jih predpisuje zakon, precej nerealni in prekratki, in sicer predvsem pri stvareh, kjer je potrebno veliko časa, da se doseže optimalni učinek. Iz tega je razvidno, kako pomemben vpliv imajo procesne odločbe stečajnega zakona o rokih in načinih javne prodaje, ki ne omogočajo običajnega pogajanja glede višine kupnine in drugih prodajnih pogojev in v praksi večkrat predstavljajo določene procesne ovire.

Ob koncu magistrskega dela pa želim predstaviti zadnje večje spremembe insolvenčnega zakona – novelo C, ki je začela veljati 15. julija 2010, in novelo D, ki pa je začela veljati 31. marca 2011, kateri izrecno navajata dolžnosti in odškodninsko odgovornost posloводства in nadzornega sveta, zato gre pričakovati, da se bodo v naslednjih letih stvari na insolvenčnem področju izboljšale.

Elektronsko poslovanje, ki je bilo uvedeno januarja letos, skladno z novelo C omogoča pohitritev administrativnih opravil upraviteljev in s tem manj poštno korespondence in zmanjšanje stroškov za poštno storitve. Naslednja dobra stran novele je po mojem mnenju ta, da v kolikor lastniki ne bodo želeli povečati kapitala insolventnih podjetij, bodo to lahko storili upniki. Prav tako je z novelo sprejeta večja odgovornost upraviteljev, pravila za nagrajevanja pa so jasnejša. Pri poplačilu dolgov podjetja v stečaju nimajo več prednosti neplačani davki, ampak obveznosti do zaposlenih. Skladno z novelo je uvedena tudi Zbornica upraviteljev Slovenije, za katero menim, da ne bo dosegla svojega namena, saj je stečajnih upraviteljev v Sloveniji trenutno registriranih okrog 100, delujočih pa je bistveno manj. Vendar kljub temu menim, da bodo ti ljudje odločali samo o svoji usodi, zlasti z vidika disciplinskih postopkov, kjer bodo odločali samo o sebi. Septembra letos bo eno leto od uradne ustanovitve Zbornice, ko bo tudi jasnejša slika glede njene učinkovitosti, saj je osnovni namen Zbornice skrb za pravilno in strokovno delovanje upraviteljev ter za njihovo nenehno usposabljanje.

Stečaji so del neizogibne resnice poslovanja na trgu in so naš vsakdan. Srečevanje z njim je vedno bolj pogosto, zato je pomembno, da imajo udeleženci stečajnega postopka čim več informacij, ki jih pridobijo na podlagi načrta stečajnega postopka in računovodskih izkazov podjetja, saj lahko zaradi neskončnih pravnih postopkov stečajni postopki trajajo tudi več let. Tako premoženje stečajnega dolžnika izgublja na vrednosti, obveznosti do upnikov pa rastejo.

Menim, da bodo posledice, ki jih utrpijo delavci, lastniki, vodstvo, država in širša javnost, veliko manjše, če se bodo začeli stečajni postopki pravočasno ter se izpeljali hitro in učinkovito. Tako se bo sčasoma poslovni neuspeh razumel kot normalni gospodarski pojav in predvsem kot priložnost za nov začetek.

LITERATURA IN VIRI

1. *Alternatives to bankruptcy*. Najdeno 4. aprila 2010 na spletnem naslovu: http://www.bankruptcy.co.uk/bankruptcy_alternatives.html
2. Berk, A. (2004). Plačilna sposobnost slovenskih podjetij in neposredni učinki njenega zakonodajnega urejanja. *Revizor*, 4(4), 79–91.
3. Birgham, E., & Daves, P. (2002). *Intermediate financial management* (7th ed.) London: Thomson Learning.
4. Brencelj, D. (2005). Lažni stečaj. *Varstvoslovje*, 5(7), 362–370.
5. Brigham E. F., Daves, P. R. (2001). *Intermediate financial management* (7th ed.). London: South-Western, Thomas Learning.
6. Čok, S. (1997). *Računovodska poročila pri podjetjih v stečaju* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
7. Čoklec, S. (1995). *Bilanciranje premoženja in kapitala, poslovni-izid, finančni in denarni tokovi*. Ljubljana: Zveza ljudskih univerz Slovenije.
8. Gabrič, P. (2005). Verjetnost obstoja prerekanе terjatve. *Pravna praksa*, 24(46), 6–7.
9. Hieng, R. (2008). Finančno poslovanje, Postopki zaradi insolventnosti in (prisilno in prostovoljno) prenehanje družb. *Revija IKS*, 8(8), str. 13–51.
10. Ivanjko, Š. (1993). *Podjetje v krizi. 25. simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah* (str. 241–243). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
11. Ivanjko, Š. (2004). Stečaj povsod aktualen. *Pravna praksa*, 12(35), str. 30–33.
12. Jadek, S. (1995). Načini unovčevanja dolžnikovega premoženja v stečaju. *Podjetje in delo*, 783–791).
13. Jovanovič, D., Novak Krajšek, D., & Volk, D. (2008). *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP) z navzkrižnim navajanjem zakonodaje*. Ljubljana: Planet GV.
14. Kavčič, S. (1998). Prispevek za seminar z naslovom Merjenje uspešnosti poslovanja podjetij. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
15. Koletnik, F. (2006). *Proučevanje (analiziranje) računovodskih izkazov*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
16. Kumer, I. (2001). *Analiza prenehanja podjetij s poudarkom na stečajih v obdobjih od leta 1995–2000* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
17. Mayr, B. (2000). Načrt finančne reorganizacije in ukrepi podjetja. *Podjetnik*, 4(5), str. 36–45.
18. Neffat, B. (2002). Insolvenčni postopki namesto stečaja. *Pravna praksa*, 12(6)str. 12–45.
19. Odar, M. (1997). Računovodski standardni za podjetja v stečaju. *Podjetje in delo*, str. 1010–1027.
20. Plavšak, N., & Prelič, S. (2000). *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) s komentarjem*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

21. Pravilnik o določitvi odpravnin zaradi prenehanja delovnega razmerja iz operativnih razlogov za namene izvajanja zakona o dohodnini in zakona o prispevkih za socialno varnost. *Uradni list RS* št. 114/2002, 54/2004, 62/2004, 63/2004.
22. Prelič, S. (1999). *Stečajno pravo*. Maribor: Pravna fakulteta.
23. Prelič, S. (2006). *Oris pravne ureditve prenehanja gospodarskih subjektov*. Maribor: Pravna fakulteta.
24. Puharič, K. (2001). *Gospodarsko pravo z osnovami prava*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
25. Rozman, R., Kovač, J., & Koletnik F. (1993). *Management*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
26. Samuels, J. M., Braysha, R. E., & Craner, J. M. (1995). *Financial statement analysis in Europe*. (1st ed.). London: Chapman&Hall.
27. Selinšek, L. (2006a, 2006b). *Gospodarsko kazensko pravo*. Ljubljana: GV Založba.
28. Slapničar, S. (2006). *Analiza računovodskih izkazov – gradivo za vaje pri finančnem računovodstvu*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
29. *Slovenski računovodski standardi 2006 (2007)*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
30. Ščap, Š. (1999). Pomen analiz za delo stečajnega upravitelja. *Zbornik referatov 5. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in organizacije* (str. 77–98). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije – sekcija za poslovne analize.
31. Tajnikar, M. (2000). Preobrat namesto stečaja. *Podjetnik*, 16(10), str. 30 in 35.
32. Turk, I., Melavc, D., & Korošec, B. (2004). *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
33. Vilfan, J. (2000, 25. januar). S preobratom proti stečaju. *Podjetnik*, 32(9), str. 28–29
34. Volk, D. (2005). *Prisilna poravnava in izvršba*. Ljubljana: GV Založba.
35. Zakon o delovnih razmerjih. *Uradni list RS* št. 42/2002.
36. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju. *Uradni list RS* št. 126/2007.
37. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 84/98, 6/99, 45/2001, 65/2009.
38. Zakon o izvršbi in zavarovanju. *Uradni list RS* št. 3/2007.
39. Zakon o odgovornosti pravnih oseb za kazniva dejanja. *Uradni list RS* št. 59/1999.
40. Zakon o računovodstvu. *Uradni list RS* št. 23/99, 30/02.
41. Žnidaršič Kranjc, A. (1993, 7. marec). Stečaji slovenskih podjetij kot posledica povezave med ekonomskimi in političnimi faktorji. *Pravnik*, 93(2/3), str. 241–252.

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Otvoritvena bilanca stanja stečajnega dolžnika X	1
Priloga 2: Primer rednega poročila upravitelja.....	4

Priloga 1: Otvoritvena bilanca stanja stečajnega dolžnika X

Naziv pravne osebe: X, d.o.o. – v stečaju

Poslovni naslov:

Opr. št.

St 1111/2009

Transakcijski račun:

Davčna številka:

Matična številka:

Šifra dejavnosti:

Postavka

V EUR s centi

SREDSTVA

<u>SREDSTVA brez izgube (minus postavka IX)</u>	68.600,00
SREDSTVA	75.200,00
I. Neopredmetena osnovna sredstva	0,00
1 Koncesije, patenti, licence, blagovne znamke in podobne pravice	0,00
2 Predujmi za neopredmetena osnovna sredstva	0,00
II Opredmetena osnovna sredstva	52.000,00
.	
1 Nepremičnine-zemljišče	0,00
2 Zgradbe in zemljišča	0,00
3 Proizvajalna oprema - tovorna vozila	50.000,00
4 Druga oprema	2.000,00
5 Osnovna čreda	0,00
6 Večletni nasadi	0,00
7 Opredmetena osnovna sredstva v gradnji ali izdelavi	0,00
8 Predujmi za opredmetena osnovna sredstva	0,00
9 V finančni najem vzeta osnovna sredstva	0,00
II Zaloge	0,00
I.	
1 Material	0,00
2 Nedokončana proizvodnja	0,00
3 Proizvodi	0,00

4	Trgovsko blago	0,00
5	Predujmi za zaloge	0,00
I	Terjatve, nastale do začetka postopka	16.600,00
V	.	
1	Terjatve do kupcev	13.000,00
2	Terjatve za nevplačani vpisani kapital	0,00
1	Druge terjatve	0,00
4	Varščine	3.600,00
5	Terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami	0,00
6	Terjatve, ki bodo v postopku pobotane	0,00
V	Terjatve, nastale v času postopka	0,00
1	Terjatve do kupcev	0,00
2	Druge terjatve	0,00
3	Varščine	0,00
4	Terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami	0,00
V	Finančne naložbe	0,00
I		
1	Za prodajo kupljene delnice in deleži	0,00
2	Dana posojila	0,00
3	Drugi vrednostni papirji	0,00
4	Finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami	0,00
5	Finančne naložbe, ki bodo v postopku pobotane	0,00
V	Finančne naložbe, nastale v času stečaja	0,00
II		
1	Za prodajo kupljene delnice in deleži	0,00
2	Dana posojila	0,00
3	Drugi vrednostni papirji	0,00
4	Finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami	0,00
V	Denarna sredstva	0,00
II		
I		
1	Gotovina v blagajni in plačilne kartice	0,00
2	Denarna sredstva v banki	0,00
I	Izguba	6.600,00
X		
X	Zunajbilančna aktiva	0,00

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV		75.200,00
A	Obveznosti do lastnikov	0,00

B	Obveznosti do izločitvenih upnikov	20.000,00
C	Obveznosti do ločitvenih upnikov	15.000,00
Č	Obveznosti do prednostnih upnikov	12.600,00
D	Obveznosti za prekane terjatve	0,00
F	Obveznosti do navadnih upnikov	24.000,00
E	Obveznosti za prejeti predujem za začetek stečaja	3.600,00
G	Zunaj-bilančna pasiva	0,00

V Ljubljani, 24. januar 2009

Priloga 2: Primer rednega poročila upravitelja

	PODATKI ZA REDNO POROČILO UPRAVITELJA		
	za 2. trimesečje 2010		
A)	<u>STANJE UNOVČENE STEČAJNE MASE</u>	<i>Ob koncu obdobja</i>	<i>Na začetku obdobja</i>
	Stanje denarnih sredstev ob začetku stečaja		
	KR terjatve do kupcev do začetka postopka		
	KR terjatve do drugih		
	Predujem za stečajni postopek		
	Prodaja opreme		
	Prodaja zalog		
	Prodaja nepremičnin		
	SKUPAJ		
B)	<u>PRIHODKI OD UPRAVLJANJA STEČAJNE MASE</u>	<i>V tekočem obdobju</i>	<i>SKUPAJ v stečaju</i>
	Prihodki od pozitivnih obresti		
	Prihodki od vezanih sredstev		
	Prihodki od povračila sodnih taks		
	Prihodki od najemnin		
	Prihodki od prodaje		
	SKUPAJ		
C)	<u>STROŠKI STEČAJNEGA POSTOPKA</u>	<i>V tekočem obdobju</i>	<i>SKUPAJ v stečaju</i>
	A. Tekoči stroški stečajnega postopka		
	1. Stroški upravitelja		
	1.1 nagrada upravitelju		
	1.2. Drugi stroški upravitelja – potni stroški		
	2. Plače in druga nadomestila osebam, ki opravljajo posle za potrebe stečajnega postopka, vključno z davki in prispevki, ki jih mora izplačevalec obračunati in plačati hkrati s temi plačili		

	2.1. Strošek plač, vključno z davki in prispevki - delavci podjetja v stečajnem postopku		
	3. Stroški električne energije, vode, ogrevanja, telefona in drugi stroški v zvezi z uporabo poslovnih prostorov za potrebe stečajnega postopka		
	3.1 stroški električne energije		
	3.2 stroški vode		
	3.3 stroški ogrevanja		
	3.4 stroški telefonskih storitev in interneta		
	3.5 stroški računalniških storitev – vzdrževanje informacijskega sistema		
	3.6. Stroški upravljanja poslovnih prostorov		
	3.7. Stroški najemnine poslovnih prostorov za potrebe stečajnega postopka		
	4. Zavarovalne premije za zavarovanje premoženja, ki spada v stečajno maso		
	5. Stroški objav		
	5.1. Stroški objav po 122. člen ZFPPIPP		
	5.2. Stroški drugih objav		
	6. Pravdni stroški stečajnega dolžnika v postopkih iz oddelka 5.6. ZFPPIPP		
	6.1. Strošek sodnih taks		
	6.2. Stroški odvetniških in notarskih storitev		
	6.3. Stroški izvršiteljev		
	7. Stroški računovodskih, administrativnih in drugih storitev za potrebe stečajnega postopka		
	7.1. Stroški računovodskih storitev		
	7.2. Stroški administrativnih storitev		
	7.3. Stroški poštnih storitev		
	7.4. Stroški bančnih storitev		
	7.5. Drugi stroški, pisarniški material		
	8. Obveznosti iz naslova davkov in prispevkov, ki nastanejo med potekom stečajnega postopka (stavbno zemljišče)		
	9. Drugi stroški, ki nastanejo mesečno ali v drugih rednih obdobjih med potekom stečajnega postopka		
	B. Občasni stroški stečajnega postopka		
	1. Stroški plačila terjatev upnikov po 2. odstavek 289. člena ZFPPIPP		

	2. Strošek izpolnitve obveznosti na podlagi vzajemno neizpolnjene dvostranske pogodbe po 2. odstavek 265. člena ZFPPIPP		
	3. Strošek plačila razlike po 4. odstavek 268. člena ZFPPIPP		
	4. Strošek izpolnitve obveznosti na podlagi pravnih poslov iz 316. in 317. člen ZFPPIPP		
	5. Strošek nalaganja denarnega dobroimetja stečajnega dolžnika v skladu s 322. in 324 člen ZFPPIPP		
	6. Strošek ocenitve vrednosti premoženja in drugih dejanj v zvezi z izvedbo prodaje		
	6.1. Strošek pooblaščenega ocenjevalca vrednosti opreme in nepremičnin		
	6.2. Strošek izvedbe prodaje opreme in nepremičnin		
	7. DDV, davek na promet nepremičnin v zvezi s prodajo premoženja		
	8. Drugi stroški stečajnega postopka:		
	8.1. Stroški arhiviranja poslovne korespondence stečajnega dolžnika		
	8.2. Stroški skladiščenja opreme stečajnega dolžnika		
	8.3. Stroški uničenja in demontaže		
	8.4. Stroški revizijskih storitev		
	8.5. Stroški izdelave zaključne bilance pred začetkom stečajnega postopka		
	8.6. Vračilo predujma predlagatelju		
	<i>SKUPAJ:</i>		
D)	<u>POPLAČILO IZ STEČAJNE MASE</u>		<i>SKUPAJ v stečaju</i>
	Poplačilo prednostnih terjatev		
	Poplačilo izločitvenih terjatev		
	Poplačilo ločitvenih upnikov		
	Poplačilo navadnih terjatev		
	<i>SKUPAJ</i>		
E)	<u>STANJE DENARNIH SREDSTEV OB KONCU OBDOBJA</u>		
	Denarna sredstva na računih (TRR)		
	Vezana denarna sredstva		
	<i>SKUPAJ:</i>		
F)	<u>NEUNOVČENA STEČAJNA MASA OB KONCU OBDOBJA</u>		

	Nepremičnine		
	Oprema		
	KR terjatve do kupcev		
	KR terjatve do drugih		
	Zaloga materiala in blaga		
	<i>SKUPAJ:</i>		
G)	<u>TEKOČE TERJATVE IN OBVEZNOSTI OB KONCU OBDOBJA</u>		
	Terjatev za vstopni DDV		
	Terjatve do kupcev nastale v času stečaja		
	Obveznosti za plačilo DDV		
	Obveznosti za druge stroške postopka		
	<u>SALDO TEKOČIH TERJATEV IN OBVEZNOSTI</u>		